

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (druhá komora)

z 3. marca 2011*

V spojených veciach T-122/07 až T-124/07,

Siemens AG Österreich, so sídlom vo Viedni (Rakúsko),

VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, so sídlom vo Viedni,

žalobkyne vo veci T-122/07,

Siemens Transmission & Distribution Ltd, so sídlom v Manchestri (Spojené kráľovstvo),

žalobkyňa vo veci T-123/07,

* Jazyk konania: nemčina.

Siemens Transmission & Distribution SA, so sídlom v Grenoble (Francúzsko),

Nuova Magrini Galileo SpA, so sídlom v Bergame (Taliansko),

žalobkyne vo veci T-124/07,

v zastúpení: H. Wollmann a F. Urlesberger, advokáti,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: pôvodne F. Arbault a O. Weber, neskôr X. Lewis a A. Antoniadis a napokon A. Antoniadis a R. Sauer, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorých predmetom je najmä návrh na čiastočné zrušenie rozhodnutia Komisie K(2006) 6762 v konečnom znení z 24. januára 2007 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/F/38.899 – Rozvádzače izolovateľného plynu), ako aj, subsidiárne, zníženie pokuty uloženej žalobkyniam,

VŠEOBECNÝ SÚD (druhá komora),

v zložení: predsedníčka komory I. Pelikánová (spravodajkyňa), sudcovia K. Jürimäe a S. Soldevila Fragoso,

tajomník: K. Andová, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 16. marca 2010,

vyhlásil tento

Rozsudok

Okolnosti predchádzajúce sporu

I — Žalobkyne a skupina VA Tech

- 1 Dňa 20. septembra 1998 VA Technologie AG nadobudla dcérsku spoločnosť Rolls-Royce, konkrétne Reyrolle Ltd, po zmene mena VA Tech Reyrolle Ltd a neskôr Siemens Transmission & Distribution Ltd, žalobkyňu vo veci T-123/07 (ďalej len „Reyrolle“). Dňa 13. marca 2001 VA Technologie prostredníctvom 100 % dcérskej spoločnosti VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, druhej žalobkyne vo veci T-122/07 (ďalej len „KEG“), vložila Reyrolle do novovytvorenej spoločnosti VA Tech Schneider High Voltage GmbH (ďalej len „VAS“), v ktorej mala prostredníctvom svojej dcérskej spoločnosti 60 % podiel, pričom ostávajúci podiel patril spoločnosti Schneider Electric SA. Vklad spoločnosti Schneider Electric SA do spoločnosti VAS predstavovali spoločnosť Schneider Electric High Voltage SA, po zmene mena VA Tech Transmission & Distribution SA a neskôr Siemens Transmission & Distribution SA, prvá žalobkyňa vo veci T-124/07 (ďalej len „SEHV“), a spoločnosť Nuova Magrini Galileo SpA, druhá žalobkyňa vo veci T-124/07 (ďalej len „Magrini“), ktoré boli predtým jej 100 % dcérskymi spoločnosťami, pričom SEHV zastrešovala od roku 1999 činnosť viacerých dcérskych spoločností spoločnosti Schneider Electric v oblasti vysokého napätia.

- 2 V októbri 2004 VA Technologie nadobudla prostredníctvom spoločnosti KEG celý podiel spoločnosti Schneider Electric v základnom imaní spoločnosti VAS.

- 3 V roku 2005 Siemens AG získala výlučnú kontrolu nad skupinou, ktorej materskou spoločnosťou bola VA Technologie (ďalej len „skupina VA Tech“), a to prostredníctvom verejnej ponuky na kúpu uskutočnenej jej dcérskou spoločnosťou, konkrétne prvou žalobkyňou vo veci T-122/07, Siemens AG Österreich (ďalej len „Siemens Österreich“). Po tomto prevzatí kontroly boli VA Technologie a neskôr VAS zlúčené so spoločnosťou Siemens Österreich.

II — RIP a konanie pred podaním žaloby

- 4 Rozvádzače izolované plynom (ďalej len „RIP“) sa používajú na riadenie energetických tokov v distribučných sieťach elektrickej energie. Je to silnoprúdové zariadenie, ktoré sa používa ako hlavný komponent v elektrárenských blokoch na kľúč. Elektrárenské bloky sú vedľajšie elektrárenské centrály, ktoré konvertujú elektrický prúd. Okrem transformátora sú súčasťou týchto elektrárenských blokov riadiace systémy, reléový systém, batérie, ističe a rozvádzače. Úlohou rozvádzača je chrániť transformátor pred preťažením alebo izolovať obvod a nefunkčný transformátor.

- 5 Rozvádzače môžu byť izolované plynom, vzduchom alebo mať hybridnú izoláciu, pokiaľ sa kombinujú dve predchádzajúce techniky. RIP sa predávajú v celom svete ako neoddeliteľné súčasti elektrických blokov na kľúč alebo ako súčiastky, ktoré musia byť súčasťou týchto blokov. Predstavujú približne 30 až 60 % celkovej ceny týchto blokov.

- 6 Dňa 3. marca 2004 ABB Ltd oznámila Komisii, že v oblasti RIP dochádza k protisúťažným postupom a podala ústnu žiadosť o oslobodenie od pokút v súlade s oznámením Komisie z 19. februára 2002 o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155, ďalej len „oznámenie o spolupráci“).
- 7 Postupy ohlásené ABB spočívali v koordinácii predaja projektov RIP na celosvetovej úrovni, pričom išlo o rozdelenie trhov, udelenie kvót a zachovanie vzájomných trhových podielov, o pridelenie projektov RIP výrobcom vybratým na tieto účely a o manipuláciu verejných obstarávaní (koordinovaný postup pri predkladaní súťažných návrhov), aby zákazky získali títo výrobcovia, o stanovenie cien prostredníctvom komplexných dohôd týkajúcich sa projektov RIP, ktoré neboli zadelené, o vypovedanie licenčných zmlúv so spoločnosťami, ktoré neboli členmi kartelu, a o výmenu citlivých informácií týkajúcich sa trhu.
- 8 Ústna žiadosť o oslobodenie od pokút predložená ABB bola doplnená ústnymi pripomienkami a písomnými dôkazmi. Dňa 25. apríla 2004 Komisia podmienene priznala ABB oslobodenie.
- 9 Na základe vyhlásení ABB Komisia začala vyšetrovanie a 11. a 12. mája 2004 uskutočnila inšpekcie v priestoroch spoločností Areva T & D SA, Siemens AG, skupiny VA Tech, spoločností Hitachi Ltd a Japan AE Power Systems Corp (ďalej len „JAEPS“).
- 10 Dňa 30. júla 2004 skupina VA Tech predložila Komisii memorandum a dokumenty a 23. augusta 2004 doplňujúce vysvetlenia.

- 11 Dňa 20. apríla 2006 Komisia prijala oznámenie o výhradách, ktoré bolo doručené 20 spoločnostiam vrátane žalobkyní.

III — *Napadnuté rozhodnutie*

- 12 Dňa 24. januára 2007 Komisia prijala rozhodnutie K(2006) 6762 v konečnom znení týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COM-P/F/38.899 – Rozvádzače izolované plynom) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Toto rozhodnutie bolo doručené žalobkyniam 7. alebo 8. februára 2007.
- 13 Okrem žalobkyní a spoločnosti Schneider Electric bolo napadnuté rozhodnutie zaslané spoločnostiam ABB, Alstom SA, Areva SA, Areva T & D AG, Areva T & D Holding SA a Areva T & D SA (ďalej len spoločne „spoločnosti skupiny Areva“), Fuji Electric Holdings Co., Ltd a Fuji Electric Systems Co., Ltd (ďalej len spoločne „Fuji“), Hitachi Ltd a Hitachi Europe Ltd (ďalej len spoločne „Hitachi“), JAEPS, Mitsubishi Electric System Corp. (ďalej len „Melco“), Siemens a Toshiba Corp.
- 14 V odôvodneniach č. 113 až 123 napadnutého rozhodnutia Komisia uviedla, že rôzne podniky, ktoré sa zúčastnili na karteli, sa dohodli na rozdeľovaní projektov RIP na celosvetovej úrovni, s výnimkou niektorých trhov, a to podľa dohodnutých pravidiel, najmä aby sa zachovali kvóty odzrkadľujúce v širokej miere ich odhadované historické podiely na trhu. Spresnila, že rozdeľovanie projektov RIP sa uskutočňovalo na základe spoločnej „japonskej“ kvóty a spoločnej „európskej“ kvóty, ktoré sa potom museli vzájomne rozdeliť medzi japonských a európskych výrobcov. Dohoda podpísaná vo Viedni 15. apríla 1988 (ďalej len „dohoda GQ“) upravovala pravidlá umožňujúce prideliť projekty RIP buď japonským výrobcom, alebo európskym výrobcom a zahrnúť ich hodnotu do príslušnej kvóty. Navyše v odôvodneniach č. 124 až 132

napadnutého rozhodnutia Komisia spresnila, že rôzne podniky, ktoré sa zúčastnili na karteli, uzavreli nepísanú dohodu (ďalej len „spoločná dohoda“), na základe ktorej projekty RIP jednak v Japonsku a jednak v krajinách európskych členov kartelu, označených spoločne ako „výrobné krajiny“ projektov RIP, boli jednotlivo vyhradené japonským a európskym členom kartelu. Projekty RIP vo „výrobných krajinách“ neboli predmetom výmeny informácií medzi týmito dvoma skupinami a neboli zahrnuté do príslušných kvót.

- 15 Dohoda GQ obsahovala tiež pravidlá týkajúce sa výmeny informácií nevyhnutných na fungovanie kartelu medzi dvoma skupinami výrobcov, ktoré boli zabezpečované najmä sekretármi uvedených skupín, pravidlá manipulácie dotknutých verejných obstarávaní a stanovenia cien za projekty RIP, ktoré nemohli byť rozdelené. Podľa znenia svojej prílohy 2 sa dohoda GQ uplatňovala na celý svet okrem Spojených štátov, Kanady, Japonska a 17 krajín západnej Európy. Navyše na základe spoločnej dohody boli tiež projekty RIP v iných európskych krajinách než „výrobné krajiny“ vyhradené európskej skupine, pričom japonskí výrobcovia sa zaviazali neprekladať ponuky na projekty RIP v Európe.

- 16 Podľa Komisie sa rozdelenie projektov RIP medzi európskych výrobcov riadilo dohodou podpísanou rovnako vo Viedni 15. apríla 1988 a nazvanou „E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement“ (Dohoda skupiny E, ktorou sa vykonáva dohoda GQ) (ďalej len „dohoda EQ“). Stanovovala, že rozdeľovanie projektov RIP v Európe sa riadi tými istými pravidlami a postupmi ako rozdeľovanie projektov RIP v ostatných krajinách. Projekty RIP v Európe museli byť najmä oznámené, zaznamenané, pridelené, zostavené a bola im určená minimálna cena.

- 17 V odôvodnení č. 142 napadnutého rozhodnutia Komisia konštatovala, že v dohode GQ a v dohode EQ, ako aj na účely organizácie kartelu boli rôzni členovia kartelu označení kódom zloženým z čísiel v prípade európskych členov a z písmen v prípade japonských členov. Pôvodné kódy boli od júla 2002 nahradené číslami.
- 18 V článku 1 písm. p) a t) napadnutého rozhodnutia Komisia konštatovala, že Siemens Österreich a KEG sa zúčastnili na porušení v období od 20. septembra 1998 do 13. decembra 2000 a od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004.
- 19 V článku 1 písm. m), q) a r) napadnutého rozhodnutia Komisia konštatovala, že Reyrolle, SEHV a Magrini sa zúčastnili na porušení v období od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000 a od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004.
- 20 Za porušenia uvedené v článku 1 napadnutého rozhodnutia bola spoločnostiam Siemens Österreich a KEG uložená v článku 2 písm. l) uvedeného rozhodnutia pokuta vo výške 12 600 000 eur, ktorú mali solidárne zaplatiť spolu so spoločnosťou Reyrolle.
- 21 Za porušenia uvedené v článku 1 napadnutého rozhodnutia bola spoločnosti Reyrolle uložená v článku 2 písm. l) uvedeného rozhodnutia pokuta vo výške 22 050 000 eur, z ktorej bola suma 17 550 000 uložená na zaplatenie solidárne so spoločnosťami SEHV a Magrini a suma 12 600 000 na zaplatenie solidárne so spoločnosťami Siemens Österreich a KEG.

22 Za porušenia uvedené v článku 1 napadnutého rozhodnutia bola spoločnostiam SEHV a Magrini uložená v článku 2 písm. k) a l) uvedeného rozhodnutia pokuta vo výške 22 050 000 eur, z ktorej bola suma 17 550 000 uložená na zaplatenie solidárne so spoločnosťou Reyrolle a suma 4 500 000 na zaplatenie solidárne so spoločnosťou Schneider Electric.

Konanie a návrhy účastníkov konania

23 Návrhmi podanými do kancelárie Súdu prvého stupňa 17. apríla 2007 žalobkyne podali žaloby, na základe ktorých sa začali tieto konania.

24 Dňa 27. augusta 2007 Komisia podala svoje vyjadrenia.

25 Dňa 22. októbra 2007 žalobkyne podali repliky.

26 Dňa 14. decembra 2007 Komisia podala svoje dupliky.

27 Uznesením z 20. januára 2010 Všeobecný súd po vypočutí účastníkov konania rozhodol o spojení týchto vecí na účely ústnej časti konania a vyhlásenia rozsudku v súlade s článkom 50 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

- 28 V rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania podľa článku 64 rokovacieho poriadku boli účastníci konania vyzvaní, aby odpovedali na písomné otázky položené Všeobecným súdom. Žalobkyne a Komisia odpovedali na tieto otázky v stanovených lehotách.
- 29 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na ústne otázky položené Všeobecným súdom boli vypočuté na pojednávaní 16. marca 2010.
- 30 Na pojednávaní 16. marca 2010 SEHV a Magrini predložili na vyzvanie Všeobecného súdu kópiu rozsudku Tribunal de commerce de Grenoble (Obchodný súd v Grenobli) (Francúzsko) z 18. decembra 2009 vo veci týkajúcej sa niektorých žalobkýň, ku ktorému mali účastníci konania možnosť predložiť svoje pripomienky. Na návrh Komisie im Všeobecný súd priznal predĺženie lehoty na podanie písomných pripomienok až do 26. marca 2010. Tieto pripomienky, ktoré boli podané v stanovenej lehote, Všeobecný súd zohľadnil len v tom rozsahu, v akom sa týkali rozsudku Tribunal de commerce de Grenoble z 18. decembra 2009.
- 31 Žalobkyne navrhujú, aby Všeobecný súd:

— zrušil článok 1 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom konštatuje, že spoločnosti Reyrolle, SEHV a Magrini porušili článok 81 ES a článok 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (ďalej len „Dohoda o EHP“) v období od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000 a že všetky žalobkyne porušili uvedené

ustanovenia v obdobiach od 1. apríla 2002 do 9. októbra 2002 a od 21. januára 2004 do 11. mája 2004,

- zrušil článok 2 napadnutého rozhodnutia v časti, v ktorej sa ich týka,

- prípadne znížil sumy pokút, ktoré im boli uložené, na sumu nepresahujúcu 1 980 000 eur v prípade spoločností Siemens Österreich a KEG, sumu 1 100 000 eur v prípade spoločností Reyrolle a Magrini a sumu 2 750 000 eur v prípade spoločnosti SEHV,

- zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

³² Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

- zamietol žalobu,

- zaviazal žalobkyne na náhradu trov konania.

Právny stav

I — O návrhoch na zrušenie

- ³³ Na podporu svojich návrhov na zrušenie žalobkyne predkladajú dva žalobné dôvody. Prvý sa zakladá na porušení článku 81 ods. 1 ES, článku 53 ods. 1 Dohody o EHP, článku 23 ods. 2 a 3 a článku 25 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205). Druhý žalobný dôvod sa zakladá na porušení práva byť vypočutý.

A — O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 81 ES, článku 53 ods. 1 Dohody o EHP a niektorých ustanovení nariadenia č. 1/2003

- ³⁴ V rámci prvého žalobného dôvodu žalobkyne tvrdia, že Komisia pri stanovovaní pokuty viackrát porušila článok 81 ES, článok 53 Dohody o EHP, ako aj určité ustanovenia nariadenia č. 1/2003. Tento žalobný dôvod sa delí na tri časti, ktoré sa zakladajú po prvé na neexistencii dôkazov o uvádzanom porušení, po druhé na nesprávnom posúdení, pokiaľ ide o dĺžku trvania uvádzaného porušenia, a po tretie na neprimeranej výške uloženej pokuty. Vo veciach T-123/07 a T-124/07 obsahuje žalobný dôvod spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini aj časť založenú na premlčaní uvádzaného porušenia v období pred 16. júlom 1998.

1. O časti žalobného dôvodu založenej na neexistencii dôkazov o uvádzanom porušení

a) Tvrdenia účastníkov konania

³⁵ Žalobkyne tvrdia, že Komisia dostatočne nepreukázala porušenie článku 81 ES v období pred 13. decembrom 2000. Podľa nich z prílohy 2 dohody GQ jednoznačne vyplýva, že európske trhy boli vylúčené z uplatnenia tejto dohody. Komisia teda nemohla z tejto dohody vyvodiť existenciu kartelu v zmysle článku 81 ES, konkrétne existenciu dohody, ktorá by mala za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu.

³⁶ Navyše dôkazná hodnota zoznamu projektov RIP uvedených v odôvodnení č. 164 napadnutého rozhodnutia je pochybná. Na jednej strane totiž Komisia neuvádza, na aké účely bol uvedený zoznam vyhotovený, ani nespresňuje, či vymenované projekty RIP boli predmetom dohôd medzi ich účastníkmi. Na druhej strane, keďže sa tento zoznam týka len jedenástich projektov RIP, ktoré sa geograficky vzťahujú na spoločný trh, z celkového množstva približne 1 620 projektov, nepochybne svedčí o neexistencii citelných účinkov takýchto dohôd v rámci spoločného trhu.

³⁷ Komisia namieta proti tvrdeniam žalobkyní.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

- 38 Z napadnutého rozhodnutia a najmä z jeho odôvodnení č. 124 až 163 vyplýva, že Komisia sa domnievala, že kartel vytýkaný žalobkyniam, za ktorý uložila sankciu, sa zakladal na „spoločnej dohode“, na základe ktorej boli projekty RIP vo „výrobných krajinách“ vyhradené japonským a európskym členom kartelu, na ochrane takzvaných „výrobných“ trhov v Európe, na rozdelení trhu v „európskych nevýrobných krajinách“ medzi európskych výrobcov prostredníctvom manipulácií verejných obstarávaní a dohôd o cenách. Podľa Komisie je to práve vykonanie „spoločnej dohody“, v rámci ktorej bola dohoda GQ len jednou z jej súčastí, ktorá viedla ku kartelu týkajúcemu sa spoločného trhu.
- 39 S cieľom preukázať existenciu a dosah „spoločnej dohody“ Komisia v napadnutom rozhodnutí uviedla skupinu dôkazov, z ktorých najvýznamnejšie sú vyhlásenia spoločnosti ABB, svedka M., spoločností Fuji a Hitachi, ako aj určité dokumenty, ako sú dohoda GQ a dohoda EQ a ich prílohy, zoznam projektov RIP prerokovaných v rámci kartelu poskytnutý ABB, nedatovaný dokument objavený počas vyšetrovania Komisie v priestoroch skupiny VA Tech nazvaný „Zhrnutie rokovania s JJC“, ako aj korešpondencia medzi pánmi W., J. a B., zamestnancami v rámci skupiny VA Tech, z 18. januára 1999.
- 40 Na účely napadnutia porušenia článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP sa žalobkyne obmedzujú na tvrdenie, že dohoda nemá za cieľ alebo následok vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu, a tiež spochybňujú dôkaznú hodnotu zoznamu projektov RIP v Európe uvedeného v odôvodnení č. 164 napadnutého rozhodnutia. Naopak však nespochybňujú ani existenciu „spoločnej dohody“, ani dôkaznú hodnotu ostatných dôkazov uvedených v bode 39 vyššie, o ktoré sa Komisia opierala pri konštatovaní, že kartel mal takýto následok.

V každom prípade vzhľadom na veľký počet dôkazov, o ktoré sa Komisia v prejednávanej veci opierala, žalobkyne nemôžu namietat' všeobecným spôsobom proti existencii porušenia článku 81 ES bez toho, aby konkrétne spochybnili predchádzajúce zistenia Komisie a najmä podrobne opísali, v čom sú ňou uvedené dôkazy neprípustné, irelevantné alebo zbavené dôkaznej sily.

- 41 Je totiž potrebné domnievať sa, hoci sa aj zohľadní skutočnosť, že znenie dohody GQ vylučuje jej uplatnenie vo väčšine európskych štátov, a nebude sa prihliadať na zoznam projektov RIP v Európe uvedený v odôvodnení č. 164 napadnutého rozhodnutia, že dôkazy predložené Komisiou sú dostatočné na preukázanie dosahu „spoločnej dohody“.
- 42 Po prvé samotné zistenie Komisie, podľa ktorého európski členovia kartelu prerokovali a rozdelili si projekty RIP vnútri spoločného trhu a v rámci EHP, umožňuje preukázať, že kartel mal účinky na hospodársku súťaž na týchto územiach. Z napadnutého rozhodnutia navyše vyplýva, že Komisia sa tiež opierala o vyhlásenia spoločnosti ABB a pána M., ako aj o vyhlásenia spoločností Fuji a Hitachi, prílohu 2 dohody EQ, zoznam projektov RIP v Európe uvedený v odôvodnení č. 164 napadnutého rozhodnutia, dokument nazvaný „Zhrnutie rokovania s JJC“ a korešpondenciu z 18. januára 1999.
- 43 Po druhé, ako vyplýva z odôvodnení č. 125 až 131 napadnutého rozhodnutia, zistenie Komisie, podľa ktorého si európski a japonskí výrobcovia globálne rozdelili relevantný trh tak, že projekty RIP v Japonsku boli vyhradené japonským výrobcom a projekty RIP v Európe boli v zásade vyhradené európskym výrobcom, sa zakladá

na vyhláseniach spoločnosti ABB a pána M., ako aj na vyhláseniach spoločností Fuji a Hitachi a na prílohe 2 dohody EQ.

- 44 Po tretie, ako vyplýva z odôvodnení č. 133 až 138 napadnutého rozhodnutia, zistenie Komisie, podľa ktorého existovala ochrana takzvaných „výrobných“ trhov v Európe v tom zmysle, že v krajinách, v ktorých európski výrobcovia historicky pôsobili, im boli projekty RIP automaticky vyhradené bez toho, aby boli zahrnuté do kvót dohodnutých v rámci kartelu, sa zakladá na vyhláseniach spoločnosti ABB a pána M., ako aj na dokumente nazvanom „Zhrnutie rokovania s JJC“ a na korešpondencii z 18. januára 1999.
- 45 Preto aj za predpokladu, že by námietky žalobkyní vo vzťahu k dvom dôkazom, ktoré spochybňujú, boli dôvodné, nemalo by to za následok spochybnenie zistenia Komisie, podľa ktorého má kartel za následok vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže vnútri vnútorného trhu a v rámci EHP.
- 46 Preto je potrebné zamietnuť prvú časť prvého žalobného dôvodu.

2. O časti prvého žalobného dôvodu založenej na nesprávnom posúdení dĺžky trvania údajného porušenia

- 47 Žalobkyne tvrdia, že v rámci napadnutého rozhodnutia došlo k nesprávnejmu posúdeniu dĺžky trvania porušenia, čo viedlo k jej neoprávnenému predĺženiu. Tieto nesprávne posúdenia sa týkali po prvé dátumu, keď prerušili svoju účasť na karteli, po druhé dátumu, keď sa podnik zložený zo spoločností patriacich do skupiny VA Tech

(ďalej len „podnik VA Tech“) opätovne začal zúčastňovať na porušení, a po tretie dátumu skončenia porušenia.

a) O dátume, keď žalobkyne prerušili svoju účasť na porušení

Tvrdenia účastníkov konania

⁴⁸ Žalobkyne tvrdia, subsidiárne vo vzťahu k prvej časti prvého žalobného dôvodu založenej na neexistencii dôkazov o údajnom porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatovala, že prerušili svoju účasť na porušení 13. decembra 2000, v deň večierku organizovaného vo Ville-d'Avray (Francúzsko) na oslavu údajného rozpustenia kartelu, o ktorom ich presvedčili ostatní účastníci kartelu, hoci mala konštatovať toto prerušenie už od 16. júla 1998, teda dátumu, keď bol prerokovaný posledný projekt RIP v Európe uvedený v odôvodnení č. 164 napadnutého rozhodnutia, alebo najneskôr od 12. októbra 2000, teda dátumu, keď sa v Zürichu (Švajčiarsko) konalo stretnutie, na ktorom boli informované o údajnom rozpustení kartelu.

⁴⁹ Komisia namieta proti tvrdeniam žalobkyní.

Posúdenie Všeobecným súdom

- 50 Na úvod je potrebné zdôrazniť, že je nesporné, že účasť spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini na karteli bola skutočne prerušená. Účastníci konania sa však sporia v súvislosti s presným dátumom tohto prerušenia. Žalobkyne namietajú proti tomu, že by sa na karteli zúčastňovali po 16. júli 1998 alebo najneskôr po 12. októbri 2000. Komisia tvrdí, že Reyrolle, SEHV a Magrini prerušili svoju účasť na karteli až na „rozlúčkovom večierku“ 13. decembra 2000.
- 51 Tento nesúlad vyvoláva otázku, kto v tomto ohľade nesie dôkazné bremeno. Kým žalobkyne sa domnievajú, že preukázanie dĺžky trvania porušenia prináleží Komisii, Komisia tvrdí, že akonáhle preukázala existenciu protiprávneho kartelu, platí domnienka trvania tohto kartelu až do dôkazu o jeho skončení, ktorý musí predložiť podnik, ktorý sa zúčastnil na karteli.
- 52 V tomto ohľade je potrebné pripomenúť ustálenú judikatúru, podľa ktorej na jednej strane prislúcha účastníkovi konania alebo orgánu, ktorý sa domáha porušenia súťažných pravidiel, predložiť dôkaz, ktorý po právnej stránke dostatočne preukazuje skutkové okolnosti tvoriace porušenie, a na druhej strane prináleží podniku, ktorý uplatňuje prostriedok obrany proti konštatovaniu porušenia, predložiť dôkaz, že podmienky uplatnenia tohto prostriedku obrany sú splnené, takže uvedený orgán sa musí oprieť o iné dôkazné prostriedky (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 16. novembra 2006, *Peróxidos Orgánicos/Komisia*, T-120/04, Zb. s. II-4441, bod 50; pozri tiež v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, *Baustahlgewebe/Komisia*, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58, a zo 7. januára 2004, *Aalborg Portland a i./Komisia*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 78).

- 53 V prejednávanej veci teda zásada, podľa ktorej musí Komisia preukázať všetky zložky porušenia vrátane jeho dĺžky trvania (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa zo 7. júla 1994, *Dunlop Slazenger/Komisia*, T-43/92, Zb. s. II-441, bod 79; z 13. decembra 2001, *Acerinox/Komisia*, T-48/98, Zb. s. II-3859, bod 55, a z 29. novembra 2005, *Union Pigments/Komisia*, T-62/02, Zb. s. II-5057, bod 36), ktoré by mohli mať vplyv na jej konečné závery, pokiaľ ide o závažnosť uvedeného porušenia, nie je spochybnená skutočnosťou, že žalobkyne vo veciach T-123/07 a T-124/07 predložili žalobný dôvod založený na premlčaní, ktorého dôkazné bremeno v zásade samy aj znášajú.
- 54 Uplatnenie takéhoto prostriedku obrany nevyhnutne predpokladá, že dĺžka trvania porušenia, ako aj dátum jeho ukončenia boli preukázané. Tieto okolnosti samotné pritom v tejto súvislosti neodôvodňujú prenesenie dôkazného bremena v neprospech žalobkýň. Na jednej strane dĺžka trvania porušenia, ktorej vlastný pojem predpokladá, že je známy dátum jeho ukončenia, predstavuje jednu zo základných zložiek porušenia, ktorej preukázanie prináleží Komisii, nezávisle od toho, že napadnutie týchto skutočností je rovnako súčasťou prostriedku obrany založeného na premlčaní. Na druhej strane je tento záver odôvodnený skutočnosťou, že nepremĺčanie vyšetrovania Komisie predstavuje podľa ustanovení nariadenia č. 1/2003 o premlčaní objektívne zákonné kritérium vyplývajúce zo zásady právnej istoty (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 6. októbra 2005, *Sumitomo Chemical a Sumika Fine Chemicals/Komisia*, T-22/02 a T-23/02, Zb. s. II-4065, body 80 až 82), a teda podmienku platnosti každého rozhodnutia o uložení sankcie. Komisia je totiž povinná toto nariadenie dodržiavať aj v prípade, že podnik v tejto súvislosti nepoužije prostriedok obrany (rozsudok *Peróxidos Orgánicos/Komisia*, už citovaný v bode 52 vyššie, bod 52).
- 55 Treba však spresniť, že toto rozdelenie dôkazného bremena sa môže odlišovať v rozsahu, v akom skutkové okolnosti, ktoré uvádza jeden účastník konania, môžu byť takej povahy, že by druhého účastníka konania zavazovali predložiť vysvetlenie alebo odôvodnenie, ktorých nepredloženie by umožňovalo dospieť k záveru, že dôkaz bol predložený (rozsudok *Peróxidos Orgánicos/Komisia*, už citovaný v bode 52 vyššie,

bod 53; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 52 vyššie, bod 79). Najmä v prípadoch ako v tejto veci, keď Komisia predložila dôkaz o existencii dohody, prislúcha podnikom, ktoré sa tejto dohody zúčastnili, aby predložili dôkaz o dištancovaní sa od takejto dohody, ktorý musí preukazovať jasnú vôľu, o ktorej boli informované aj ostatné podniky, nezúčastniť sa tejto dohody (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, GlaxoSmithKline Services/Komisia, T-168/01, Zb. s. II-2969, bod 86; pozri tiež v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 6. januára 2004, BAI a Komisia/Bayer, C-2/01 P a C-3/01 P, Zb. s. I-23, bod 63, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 52 vyššie, body 81 až 84).

56 Práve s ohľadom na tieto zásady je potrebné v prejednávanej veci overiť, či Komisia mohla dospieť k záveru, že účasť žalobkýň na karteli bola prerušená 13. decembra 2000.

57 Z odôvodnení č. 188 až 190 a č. 297 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia sa v tomto ohľade opierala o vyhlásenia spoločností ABB, Areva a Schneider Electric. ABB teda vyhlásila, že na základe dohody so spoločnosťou Alstom rozhodla o vylúčení žalobkýň z kartelu z dôvodu ich relatívne vysokých kvót vo vzťahu k ich výrobnnej schopnosti. Na tento účel bolo 13. decembra 2000 zorganizované stretnutie vo Ville-d'Avray, ktoré naoko skončilo kartel, ktorý však naďalej pokračoval medzi spoločnosťami ABB, Alstom, Fuji, Melco a Toshiba. Komisia navyše uvádza, že Areva a Schneider Electric potvrdili, že toto stretnutie sa konalo koncom novembra alebo začiatkom decembra 2000, Areva však namietala proti tomu, že by predmetom tohto stretnutia bolo vylúčenie niektorých členov z kartelu.

58 Žalobkyne uvádzajú dve tvrdenia, ktorými spochybňujú, že by 13. december 2000 bol dátumom prerušenia ich účasti na karteli. Na jednej strane tvrdia, že sa tento dátum mal stanoviť na 16. júl 1998, keď bol prerokovaný posledný projekt RIP v Európe uvedený v odôvodnení č. 164 napadnutého rozhodnutia. Na druhej strane tvrdia, tak ako

v rámci konania pred Komisiou, že o zániku kartelu sa rozhodlo 12. októbra 2000 na stretnutí v Zürichu a že stretnutie z 13. decembra 2000 bolo len „rozlúčkovou oslavou“, pričom kartel medzi týmito dvoma dátumami nepokračoval.

- 59 Pokiaľ ide o prvé tvrdenie, je potrebné pripomenúť, že ako bolo uvedené v bodoch 41 až 45 vyššie, existencia „spoločnej dohody“ vytýkanej žalobkyniam v napadnutom rozhodnutí sa musí považovať za dostatočne preukázanú aj po odhliadnutí od zoznamu projektov RIP v Európe spomínaného v odôvodnení č. 164 napadnutého rozhodnutia. Preto skutočnosť, že posledná diskusia o jednom projekte RIP uvedenom na tomto zozname je datovaná zo 16. júla 1998, nemôže byť dôkazom toho, že kartel prestal existovať k tomuto dátumu alebo že sa žalobkyne prestali na ňom zúčastňovať. Preto sa toto tvrdenie musí zamietnuť.
- 60 Pokiaľ ide o druhé tvrdenie, z judikatúry citovanej v bode 55 vyššie vyplýva, že v prípadoch ako v tejto veci, keď Komisia predložila dôkaz o existencii dohody, prislúcha podnikom, ktoré sa tejto dohody zúčastnili, aby predložili dôkaz o dištancovaní sa od takejto dohody, ktorý musí preukazovať jasnú vôľu, o ktorej boli informované aj ostatné podniky, nezúčastníť sa tejto dohody.
- 61 Je však potrebné pripustiť tvrdenie žalobkýň, podľa ktorého je potrebné za také výslovné dištancovanie sa považovať situáciu, v ktorej je účastník kartelu vylúčený z kartelu na základe tajnej dohody ostatných účastníkov tohto kartelu pod zámienkou, že sa uvedený kartel skončil. Keďže však Komisia predložila dôkaz o existencii „spoločnej dohody“, dôkazné bremeno toho, že ostatní účastníci kartelu žalobkyne presvedčili o tom, že sa kartel skončil, spočíva na žalobkyniach. Navyše aj za predpokladu, že by zánik kartelu nebol oznámený ako „prekvapenie“ na stretnutí z 13. decembra 2000,

ale nejaký čas predtým, dátum 12. október 2000, ktorý uvádzajú žalobkyne, nie je podložený nijakým dôkazom. Keďže neexistujú žiadne dôkazy o skutočnom dátume ich vylúčenia z kartelu, Komisia bola oprávnená stanoviť 13. december 2000 ako dátum, keď žalobkyne prerušili svoju účasť na karteli, a to bez toho, aby mala povinnosť preukázať, že nedovolené dohody boli uzavreté v tento konkrétny dátum.

- 62 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť výhradu týkajúcu sa dátumu, keď žalobkyne prerušili svoju účasť na porušení.

b) O dátume, keď sa podnik VA Tech opätovne začal zúčastňovať na porušení

Tvrdenia účastníkov konania

- 63 Žalobkyne sa domnievajú, že Komisia nesprávne konštatovala, že sa podnik VA Tech začal opätovne zúčastňovať na porušení prostredníctvom VAS od 1. apríla 2002. Domnievajú sa, že ak aj tento podnik bol informovaný o pokračovaní kartelu už od leta 2002, v tomto období sa na ňom ešte nezačal zúčastňovať. K opätovnej účasti došlo až od 9. októbra 2002, teda dátumu, keď sa konalo stretnutie v Paríži (Francúzsko), na ktorom sa zúčastnili niektorí jeho zástupcovia. Žalobkyne tvrdia, že ich vlastné vyhlásenia sú v tomto ohľade potvrdené ďalšími spisovými dôkazmi. Podnik VA Tech najmä nebol zastúpený na stretnutí vo Frankfurte (Nemecko), ktoré sa konalo 10. júla 2002, ani sa nezúčastnil na dohodách či spoločných postupoch týkajúcich sa projektov

RIP, ktoré mali byť ukončené v období od apríla do októbra 2002. V každom prípade Komisia konala pri stanovovaní okamihu začatia opätovnej účasti na porušení nekoherentne, keďže v prípade spoločnosti Hitachi sa rozhodla zohľadniť dátum jej prvej účasti na viacstrannom stretnutí.

64 Komisia s tvrdeniami žalobkýň nesúhlasí.

Posúdenie Všeobecným súdom

65 Ako vyplýva z odôvodnení č. 199, 203, 204 a 441 napadnutého rozhodnutia, Komisia založila svoj záver, podľa ktorého sa podnik VA Tech začal opätovne zúčastňovať na karteli najneskôr 1. apríla 2002, na údajoch uvedených v odpovedi spoločnosti ABB na oznámenie o výhradách, v ktorých ABB vysvetlila, že svedok pán M. si pamätal, že po svojom odchode v roku 2000 sa podnik VA Tech začal opätovne zúčastňovať na karteli počas prvých troch mesiacov roku 2002. Keďže Komisia nepoznala presný dátum, stanovila 1. apríl 2002 ako dátum najvýhodnejší pre uvedený podnik. Podľa Komisie je toto vyhlásenie spoločnosti ABB veľmi dôveryhodné, keďže len vďaka nej sa dozvedela, že podnik VA Tech počas určitej doby prerušil svoju účasť na karteli. V oznámení o výhradách totiž Komisia predpokladala, že podnik VA Tech sa zúčastňoval na porušení bez prerušenia. Komisia sa navyše domnieva, že uvedené vyhlásenie je podpreté rukou písanými poznámkami vyhotovenými pánom Z., zamestnancom skupiny VA Tech, ktoré boli nájdené v priestoroch tejto skupiny počas vyšetrovania na mieste uskutočneného v apríli 2004.

- 66 Pokiaľ ide o poznámky vyhotovené pánom Z., odôvodnenie č. 204 napadnutého rozhodnutia odkazuje na tri strany, ktoré podľa Komisie obsahujú otázky týkajúce sa záujmu skupiny VA Tech o projekt RIP v Ravene (Taliansko) a prípadných možností stanovenia cenovej úrovne, rokovaní s japonskými výrobcami, stretnutia stanoveného na júl s cieľom prerokovať projekty RIP a stavu rokovaní na konci augusta 2002. Uvedené strany sú reprodukované na stranách 2014, 2018 a 2024 spisu týkajúceho sa konania pred Komisiou.
- 67 V tomto ohľade je potrebné uviesť, že poznámky vyhotovené pánom Z. väčšinou neobsahujú nijaký odkaz na dátum ich vyhotovenia, ani na dátum, keď došlo k tam uvedeným skutočnostiam. Navyše nie je možné vyvodiť závery z poradia, v ktorom sú strany uvedené v spise týkajúcom sa konania Komisie, pretože poradie niektorých strán bolo zjavne zmenené oproti chronologickému poradiu ich vyhotovenia. Najmä poradie strán reprodukovaných na stranách 2014 a 2015 spisu týkajúceho sa konania pred Komisiou bolo vymenené, ako to vyplýva zo strany 2014, ktorá je viditeľná vpravo od strany 2015, a zo strany 2016, ktorá obsahuje zhrnutie zo stretnutia správnej rady z 27. júna 2002, čiže mohla by poskytnúť datovanú informáciu, a ktorá nemôže byť priamo nasledovaná stranou 2014, keďže ide o dve pravé strany.
- 68 Preto jediné spoľahlivé informácie, pokiaľ ide o dátum vyhotovenia poznámok vyhotovených pánom Z., sú tie, ktoré možno vydedukovať zo zriedkavých údajov, ktoré odkazujú na určité dátumy a nachádzajú sa na tej istej strane ako údaje uvádzané Komisiou.
- 69 Po prvé je však potrebné konštatovať, že ani časti poznámok vyhotovených pánom Z., ktoré boli citované v napadnutom rozhodnutí, ani časti uvedené Komisiou v jej odpovedi na písomné otázky Všeobecného súdu neumožňujú stanoviť 1. apríl 2002 ako dátum, keď sa podnik VA Tech začal opätovne zúčastňovať na karteli. Ak aj totiž

žalobkyne nespochybňujú, že uvedené poznámky boli vyhotovené v roku 2002, dátum 1. apríl v nich nie je výslovne uvedený, ani ho nemožno vyvodiť z obsahu týchto poznámok.

- 70 Po druhé je potrebné uviesť, že spis týkajúci sa konania pred Komisiou obsahuje najmä poznámku „discuter package avec Jap. Ils ont pris une série d'[i]nitiatives (prediskutovať balík s Jap. Už začali s iniciatívami), a'en pratique réserver 1 date 1er juillet pour discuter 1 package Gd Export avec Jap. (prakticky vyhradiť 1 dátum 1. júl na prediskutovanie 1 balíku Gd Export s Jap.)“. Tieto vety umožňujú dospieť k záveru, že poznámky, v ktorých sú uvedené, boli vyhotovené pred 1. júlom 2002, a teda najneskôr v júni 2002. Keďže nie je známy presný dátum, je teda potrebné v súlade so zásadou *in dubio pro reo* stanoviť 1. júl 2002 ako dátum, keď sa podnik VA Tech začal opätovne zúčastňovať na karteli.
- 71 Po tretie, pokiaľ ide o predmet dohôd medzi výrobcami, je potrebné pripomenúť, že v napadnutom rozhodnutí Komisia konštatovala, že v priebehu druhej fázy porušenia už neboli projekty RIP prerokúvané jednotlivo, ale v „balíkoch“. Žalobkyne proti tomu nenamietali. Rovnako žalobkyne nenamietali proti tomu, že počas uvedenej druhej fázy sa kartel týkal projektov RIP v rámci EHP. Časť prvého žalobného dôvodu, v ktorej žalobkyne spochybňujú, že kartel mal účinky na spoločný trh, sa uplatňovala len na prvú fázu ich účasti. Preto skutočnosť, že poznámka uvedená v bode 70 vyššie nespomína projekt RIP vnútri EHP, nemôže spochybniť to, že žalobkyne sa od svojho návratu do kartelu v roku 2002 zúčastnili na rokovaniach o projektoch RIP v rámci EHP.
- 72 Z toho vyplýva, že je potrebné vyhovieť výhrade založenej na tom, že Komisia nesprávne konštatovala, že žalobkyne sa začali opätovne zúčastňovať na karteli od 1. apríla 2002.

c) O dátume skončenia porušenia

Tvrdenia účastníkov konania

- ⁷³ Žalobkyne tvrdia, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď sa domnievala, že porušenie definitívne skončilo až 11. mája 2004, a nie najneskôr 21. januára 2004, teda v deň posledného stretnutia, na ktorom boli prerokúvané projekty RIP bez toho, aby sa dospelo k dohode. Systém koordinácie sa potom začal rozpadávať, predmetom stretnutí už bolo len pokračovanie kartelu a niekoľko ďalších otázok, ktoré nesúviseli s hospodárskou súťažou.
- ⁷⁴ Komisia odmieta tézu, podľa ktorej sa kartel neskončil 11. mája 2004, ale najneskôr 21. januára 2004. Kartel totiž pokračoval aj po 21. januári 2004, vo februári 2004 totiž skončila svoju účasť len ABB. V každom prípade však dohody mali svoje účinky až do stretnutia, ktoré nasledovalo po odchode spoločnosti ABB.

Posúdenie Všeobecným súdom

- ⁷⁵ Po prvé je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry zo znenia článku 81 ods. 1 ES vyplýva, že dohody medzi podnikmi sú zakázané, ak majú protisúťažný cieľ, a to bez ohľadu na ich účinok (rozsudky Súdneho dvora z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 123, a Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, JFE Engineering/Komisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Zb. s. II-2501,

bod 181). V dôsledku toho sa v prípade, že je preukázaný protisúťažný predmet vytykaných správaní, nevyžaduje, aby došlo k skutočným protisúťažným účinkom (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa zo 6. júla 2000, Volkswagen/Komisia, T-62/98, Zb. s. II-2707, bod 178 a tam citovanú judikatúru).

- ⁷⁶ V prejednávanej veci Komisia vychádzala predovšetkým z protisúťažného predmetu dohôd a zosúladených postupov uvedených v článku 1 napadnutého rozhodnutia. Najskôr v odôvodneniach č. 303 a 304 napadnutého rozhodnutia konštatovala, že predmetom všetkých dohôd a/alebo opísaných zosúladených postupov bolo obmedzenie hospodárskej súťaže v zmysle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP a že za týchto okolností bolo na účely uplatnenia uvedených ustanovení zbytočné zohľadňovať konkrétne účinky dohody, a to predtým, než sa v odôvodnení č. 308 pripomenulo, že vykonanie dohody opísaného druhu už na základe svojej povahy spôsobuje vážne skreslenie hospodárskej súťaže. Rovnako, pokiaľ ide o stanovenie pokút, Komisia v odôvodnení č. 477 napadnutého rozhodnutia výslovne tvrdila, že pri stanovovaní závažnosti porušenia nevychádzala len z jeho konkrétneho dopadu.
- ⁷⁷ Po druhé je potrebné zdôrazniť, ako to Komisia uviedla v odôvodnení č. 215 napadnutého rozhodnutia na základe vyhlásení skupiny VA Tech, že korešpondencia a stretnutia v rámci kartelu sa po odchode spoločnosti ABB týkali najmä výmeny informácií týkajúcich sa prebiehajúcich verejných obstarávaní, postavenia hráčov mimo kartelu, zachovania alebo prerušenia kontaktov a otázok bezpečnosti. Tieto predmety rokovania preukazujú, že hoci sa ostávajúci členovia kartelu po odchode spoločnosti ABB nevedeli dohodnúť na konkrétnych projektoch, mali záujem v budúcnosti naďalej pokračovať v karteli alebo minimálne ešte neprijali rozhodnutie o jeho skončení.

- 78 Tento výklad skutkových udalostí nespochybňujú ani vyhlásenia spoločnosti Hitachi týkajúce sa skončenia kartelu, na ktoré odkazujú žalobkyne. Podľa žalobkyní Hitachi v súvislosti so stretnutím z 21. januára 2004 vyhlásila, že „členovia zamietli všetky návrhy“ a že „stretnutie sa [potom] skončilo“. Tento podnik z toho v inom vyhlásení vyvodil, že „nový systém sa začal rozpadávať v januári 2004, keď došlo k poslednému stretnutiu, na ktorom sa zúčastnila ABB“.
- 79 V prvom rade skutočnosť, že žiadna dohoda o prerokovaných projektoch RIP nemohla byť uzavretá na stretnutí 21. januára 2004, neznamená, že kartel prestal existovať v tomto okamihu – hoci v rámci posúdenia *ex post* zo straty spoločnosti Hitachi, tento neúspech mohol predstavovať bod začiatku „rozpadu kartelu“. Predmety rokovania v priebehu posledných stretnutí, ktoré žalobkyne nespochybňujú, svedčia o vóli pokračovať v karteli bez spoločnosti ABB. V druhom rade, pokiaľ ide o posúdenie spoločnosti Hitachi, podľa ktorej sa kartel začal rozpadáť v januári 2004, toto posúdenie len potvrdzuje, ak by to bolo potrebné, že k „rozpad kartelu“ v januári 2004 ešte nedošlo.
- 80 Za týchto okolností nebolo pre Komisiu nevyhnutné, aby preukázala uzavretie nových dohôd o konkrétnych projektoch RIP v priebehu stretnutí, ku ktorým došlo po stretnutí konajúcom sa 21. januára 2004, aby mohla dospieť k záveru, že kartel pokračoval aj po tomto dátume.
- 81 Žalobkyne preto nepreukázali, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho posúdenia, keď stanovila 11. máj 2004 ako dátum skončenia kartelu. Preto treba zamietnuť výhradu založenú na takomto nesprávnom posúdení.

82 Z toho vyplýva, že je potrebné zamietnuť článok 1 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom v ňom Komisia konštatovala, že žalobkyne sa v období od 1. apríla do 30. júna 2002 dopustili predmetného porušenia.

3. O časti žalobného dôvodu založenej na premlčaní údajného porušenia za obdobie predchádzajúce 16. júlu 1998

a) Tvrdenia účastníkov konania

83 Reyrolle, SEHV a Magrini sa domnievajú, že v období pred 16. júlom 1998 je uloženie sankcií premlčané. Keďže sa podľa nich malo plynutie päťročnej premlčacej doby počítať od 16. júla 1998 a ich účasť na novom systéme trvala len jeden rok a tri mesiace, zvýšenie východiskovej sumy pokuty na základe dĺžky trvania porušenia by sa malo znížiť na 10 %.

84 Reyrolle, SEHV a Magrini ďalej uvádzajú, že téza trvajúceho porušenia, ktorú zastáva Komisia, je, čo sa ich týka, nesprávna, pretože podmienky stanovené judikatúrou, a síce, že objektívne nedošlo k prerušeniu porušenia a že subjektívne k správaniu podnikov dochádza na základe ich všeobecného záujmu, nie sú splnené.

85 Komisia vyvracia tieto tvrdenia.

b) Posúdenie Všeobecným súdom

86 Článok 25 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1/2003 stanovuje päťročnú premlčaciu dobu pre porušenia takého druhu, akým je porušenie vytýkané žalobkyniam. Podľa článku 25 ods. 3 prvej vety tohto nariadenia sa plynutie premlčacej doby prerušuje na základe akéhokoľvek aktu Komisie týkajúceho sa vyšetrovania alebo stíhania porušenia.

87 V prejednávanej veci podanie námietky premlčania v súvislosti s prvou fázou porušenia vytýkaného spoločnostiam Reyrolle, SEHV a Magrini predpokladá splnenie dvoch kumulatívnych podmienok. Na jednej strane sa táto prvá fáza musela skončiť najneskôr 10. mája 1999, teda päť rokov pred dňom, ktorý predchádza vyšetrovaniu na mieste, ku ktorým Komisia pristúpila 11. a 12. mája 2004. Na druhej strane dve fázy vytýkaného porušenia nesmú byť súčasťou jediného a nepretržitého porušenia v zmysle článku 25 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, pretože v takom prípade začína premlčacia doba plynúť až odo dňa skončenia porušenia.

88 Ako však bolo uvedené v bodoch 57 až 62 vyššie, Komisia v napadnutom rozhodnutí správne konštatovala, že prvá fáza porušenia vytýkaného spoločnostiam Reyrolle, SEHV a Magrini skončila až 13. decembra 2000, a teda po 10. máji 1999. Preto je namieste zamietnuť túto námietku premlčania.

89 Druhá podmienka uvedená v bode 87 vyššie však nie je splnená o nič viac než prvá. Komisia totiž správne konštatovala, že kartel, na ktorom sa spoločnosti Reyrolle, SEHV a Magrini zúčastnili v roku 2002, bol v podstate ten istý ako ten, na ktorom sa zúčastňovali až do roku 2000.

- 90 Súdny Únie odhalili viacero kritérií relevantných pre posúdenie jediného porušenia, a to konkrétne zhodnosť cieľov dotknutých postupov (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 21. septembra 2006, Technische Unie/Komisia, C-113/04 P, Zb. s. I-8831, body 170 a 171, a rozsudky Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, Dansk Rørindustri/Komisia, T-21/99, Zb. s. II-1681, bod 67, a z 27. septembra 2006, Jungbunzlauer/Komisia, T-43/02, Zb. s. II-3435, bod 312), zhodnosť dotknutých výrobkov alebo služieb (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, neuvverejnený v Zbierke, body 118, 119 a 124, a Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný, bod 312), zhodnosť podnikov, ktoré sa ho zúčastnili (rozsudok Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný, bod 312) a zhodnosť spôsobov jeho vykonania (rozsudok Dansk Rørindustri/Komisia, už citovaný, bod 68). Ďalšími relevantnými kritériami sú zhodnosť fyzických osôb zapojených do kartelu v mene podnikov a zhodnosť geografickej oblasti pôsobnosti dotknutých postupov.
- 91 V prejednávanej veci je potrebné zdôrazniť, že všetky kritériá uvedené vyššie umožňujú domnievať sa, že kartel, na ktorom sa Reyrolle, SEHV a Magrini zúčastnili v roku 2002, bol v podstate ten istý ako kartel, na ktorom sa zúčastňovali do roku 2000.
- 92 Po prvé, cieľ spočívajúci v zachovaní trhových podielov členov kartelu, rozdelení svetového trhu medzi japonských a európskych výrobcov – najmä vyhradením európskych trhov európskym výrobcom – a v zamedzení erózie cien bol totiž počas dvoch dotknutých období rovnaký.
- 93 Po druhé, metódy fungovania kartelu z celkového pohľadu ostali nezmenené, hoci sa v priebehu rokov postupne rozvinuli, najmä vzhľadom na zníženie počtu zúčastnených podnikov v dôsledku koncentrácie v tejto oblasti a v závislosti od technického vývoja komunikačných prostriedkov. Ako však Komisia uviedla v odôvodnení č. 280 napadnutého rozhodnutia, k týmto zmenám nedošlo v presnom okamihu medzi rokmi 2000 a 2002, ale postupne. Navyše tieto zmeny nemali vplyv na základné zásady

spôsobu fungovania, konkrétne pridelovanie projektov RIP členom kartelu na základe nimi stanovených kvót a prostredníctvom manipulácie verejných obstarávaní, ako aj stanovovanie minimálnych cien pre projekty RIP, ktoré neboli pridelené.

- ⁹⁴ Tieto podrobné zistenia Komisie týkajúce sa fungovania kartelu, ktoré žalobkyne priamo nenapádali, nemožno vyvrátiť všeobecným a nekonkrétnym tvrdením, podľa ktorého „sa koordinácia od roku 2002 uskutočňovala podľa úplne nového systému“, ako to potvrdzujú najmä vyhlásenia zamestnancov spoločnosti ABB. V pasážach citovaných žalobkyňami vo veciach T-123/07 a T-124/07 mimo ich kontextu, dotknutý zamestnanec, pán Wi, v podstate tvrdí, že v čase skutkových okolností pred ním jeho nadriadený tajil skutočný rozsah „spolupráce“ s ostatnými výrobcami RIP a skutočnosť, že kartel ako taký existoval od roku 2002, pričom nadväzoval na predchádzajúcu fázu kartelu.
- ⁹⁵ Po tretie sa kartel počas dvoch dotknutých období týkal rovnakého trhu, konkrétne trhu s projektmi RIP vo forme náhradných dielov alebo vo forme elektrárenských blokov na kľúč.
- ⁹⁶ Po štvrté, podniky zapojené do kartelu, ako aj rôzne spoločnosti, ktoré boli súčasťou týchto podnikov, boli v podstate tie isté počas celého trvania kartelu v rokoch 1988 až 2004, a to aj s prihliadnutím na proces koncentrácie v oblasti RIP, ku ktorému došlo v tomto období, a na jedinú výnimku dočasnej neúčasti spoločnosti Siemens, podniku VA Tech a spoločnosti Hitachi.

- 97 Po piate, osoby zastupujúce rôzne podniky v rámci kartelu boli v rokoch 2000 a 2002 vo veľmi veľkej miere tie isté, po odhliadnutí od bežnej fluktuácie v rámci každého podniku. Osobnú kontinuitu zástupcov potvrdzujú rôzne zoznamy stretnutí, ktoré sú súčasťou spisu, najmä zoznam uvedený v prílohe I napadnutého rozhodnutia, ako aj zoznam spolupracovníkov dotknutých podnikov činných v karteli uvedený v prílohe II napadnutého rozhodnutia.
- 98 Po šieste, geografická oblasť pôsobnosti kartelu bola rovnaká v roku 2000 a v období rokov 2002 až 2004. Od roku 1988 sa však trochu rozšírila z dôvodu, že trhy krajín strednej a východnej Európy sa medzičasom stali prístupné pre členov kartelu.
- 99 Navyše skutočnosť zdôraznená Komisiou a nespochybnená žalobkyňami vo veciach T-123/07 a T-124/07, že ostatní členovia kartelu v ňom pokračovali aj v čase, keď sa ho niektoré podniky dočasne nezúčastňovali, že objektívna kontinuita jediného a nepretržitého porušenia bola teda zachovaná, taktiež preukazuje, že šlo o jediný a ten istý kartel.
- 100 Napokon, pokiaľ ide o subjektívny prvok, stačí, že keď sa podnik VA Tech opätovne začal zúčastňovať na karteli, spoločnosti Reyrolle, SEHV a Magrini si boli vedomé toho, že sa zúčastňujú na tom istom karteli ako predtým. V tomto ohľade je potrebné uviesť, že niektorí zo zamestnancov, ktorí zastupovali podnik VA Tech v karteli od roku 2002, už zastávali vedúce funkcie v rámci spoločností, ktoré tvorili túto skupinu, pred prerušením účasti uvedených spoločností na karteli v roku 2000. Páni Z., V., C., B. a W., ktorí sú uvedení na zozname účastníkov rôznych stretnutí od októbra 2002 (pozri prílohu I napadnutého rozhodnutia), už pracovali pre spoločnosti Reyrolle, SEHV, Magrini a Schneider Electric pred rokom 2000 (pozri prílohu II napadnutého rozhodnutia). Reyrolle, SEHV a Magrini teda nemohli ignorovať zhodnosť faktorov určujúcich jedinú porušenie. Na rozdiel od toho, čo tvrdia žalobkyne vo veciach T-123/07 a T-124/07, subjektívny prvok teda nevyklučuje skutočnosť, že boli

v roku 2000 uvedené do omylu, keď ich ostatní účastníci kartelu presvedčili o jeho rozpustení. V tomto ohľade totiž nie je určujúcou úroveň ich vedomosti v roku 2000, ale ich vedomosť v okamihu, keď sa začali opätovne zúčastňovať na karteli.

- ¹⁰¹ Preto sa námietka premlčania predložená spoločnosťami Reyrolle, SEHV a Magrini musí v každom prípade zamietnuť z dôvodu, že dve fázy porušenia, ktoré sa im vytýkalo, boli súčasťou jediného a trvajúceho porušenia.
- ¹⁰² Na záver je potrebné zamietnuť časť prvého žalobného dôvodu založenú na premlčaní prvej fázy porušenia vytýkaného spoločnostiam Reyrolle, SEHV a Magrini.

4. O časti žalobného dôvodu založenej na neprimeranej výške uložených pokút

- ¹⁰³ Na podporu tejto časti žalobného dôvodu žalobkyne uvádzajú viacero výhrad založených po prvé na prekročení hranice 10% obratu spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini, po druhé na nedostatku zohľadnenia individuálnej situácie týchto spoločností, po tretie na neprimeranosti výšky pokuty spoločnostiam Siemens Österreich a KEG v porovnaní s pokutou spoločnosti Reyrolle, po štvrté na nezrozumiteľnom stanovení solidárnej zodpovednosti medzi rôznymi žalobkyňami, po piate na skutočnosti, že Komisia uznala za zodpovednú nielen materskú spoločnosť Reyrolle, ale nesprávne

aj Reyrolle samotnú, po šieste na porušení zásady *ne bis in idem*, pokiaľ ide o spoločnosti Siemens Österreich a KEG, a po siedme, taktiež v súvislosti s poslednými uvedenými spoločnosťami, na absencii zníženia pokuty.

- 104 Je potrebné uviesť, že prvé štyri výhrady sú v podstate založené na tom, že Komisia nesprávne uplatnila pojem podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže Spoločenstva. Vo svojich tvrdenia predložených na podporu týchto výhrad totiž žalobkyne napádajú skutočnosť, že Komisia voči nim uplatnila na účely výpočtu ich pokút východiskovú sumu pokuty založenú na celkovom obrate skupiny VA Tech v roku 2005 a nie na základe ich jednotlivých obrátov, a tiež na skutočnosti, že sumy, na ktorých úhradu sú rôzne spoločnosti tejto skupiny solidárne zaviazané, sú stanovené nezrozumiteľným spôsobom. Preto je potrebné spoločne preskúmať tieto štyri výhrady predtým, než sa budú skúmať ostatné výhrady.

a) O prvých štyroch výhradách založených v podstate na tom, že Komisia nesprávne uplatnila pojem podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže Spoločenstva

Tvrdenia účastníkov konania

- 105 Reyrolle, SEHV a Magrini vytýkajú Komisii, že na ne uplatnila na účely výpočtu pokút východiskovú sumu pokuty založenú na celkovom obrate skupiny VA Tech v čase prijatia napadnutého rozhodnutia, a nie na ich samostatných obrátoch.

¹⁰⁶ Podľa spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini Komisia sa týmto dostala do zjavného rozporu s prístupom viackrát ukázaným v napadnutom rozhodnutí, podľa ktorého zamýšľala uznať dcérske spoločnosti skupiny VA Tech za „individuálne zodpovedné“ za porušenie článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP. Reyrolle, SEHV a Magrini tiež tvrdia, že metóda výpočtu uplatnená Komisiou vedie k tomu, aby bola Reyrolle uznaná za zodpovednú za správanie spoločností SEHV a Magrini, čo platí aj opačne, hoci počas najdlhšej časti trvania porušenia, konkrétne v období od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000, neboli vzájomne prepojené. Takáto „spoluzodpovednosť so spätným účinkom“ je v rozpore so zásadou, podľa ktorej musí byť sankcia primeraná spáchanému porušeniu, keďže hospodárska dôležitosť uvedených spoločností v karteli by tým bola zjavne zveličená.

¹⁰⁷ Reyrolle, SEHV a Magrini navyše tvrdia, že Komisia v napadnutom rozhodnutí nerešpektovala 10 % hranicu obratu stanovenú článkom 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003. V roku 2005 ich celosvetový obrat predstavoval približne 118 953 000 eur v prípade spoločnosti Reyrolle, 222 034 242 eur v prípade spoločnosti SEHV a 103 047 112 eur v prípade spoločnosti Magrini, takže pokuty vo výške 22 050 000 eur, ktoré im boli uložené, sú prehnané.

¹⁰⁸ Navyše Reyrolle, SEHV a Magrini sa domnievajú, že spôsob výpočtu uplatnený Komisiou porušuje článok 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“), podľa ktorého nesmie byť uložený prísnejší trest, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu. Domnievajú sa, že retroaktívne uplatnenie konceptu hospodárskej jednotky Komisiou na účely výpočtu sumy pokuty spôsobuje sprísnenie sankcie.

- 109 Reyrolle ďalej uvádza, že Komisia mala zohľadniť jeho obmedzenú schopnosť spôsobiť významnú škodu hospodárskej súťaži vnútri spoločného trhu, buď znížením jej základnej sumy pokuty, alebo pri uplatnení poľahčujúcich okolností. Z technických dôvodov sa tieto činnosti vnútri EHP obmedzovali na Spojené kráľovstvo a Írsko počas celého trvania dohody GQ. Preto je jeho celosvetový obrat zveličením jeho dôležitosti v rámci hospodárskej súťaže na spoločnom trhu a neodzrkadľuje relevantným spôsobom jeho schopnosť spôsobiť škodu iným hospodárskym subjektom v rámci EHP.
- 110 Siemens Österreich a KEG tvrdia, že suma pokuty, ktorá im bola uložená, je nepriemeraná vo vzťahu k pokute uloženej spoločnosti Reyrolle z dôvodu voľby uskutočnenej Komisiou uložiť im takú pokutu, akoby boli prepojené so spoločnosťami SEHV a s Magrini v období rokov 1998 až 2000, čím jasne zveličila ich hospodársky význam v karteli.
- 111 Siemens Österreich a KEG ďalej uvádzajú, že pokuty uložené materským spoločnostiam za porušenie spôsobené ich dcérskou spoločnosťou a založené na rozhodujúcom vplyve, ktorý materské spoločnosti majú vo vzťahu k obchodnému správaniu dcérskych spoločností, v zásade nemôžu byť prísnejšie, než sú pokuty znášané dcérskymi spoločnosťami. Domnievajú sa teda, že v prejednávanej veci je suma pokuty, ktorá im bola uložená, vzhľadom na dĺžku trvania porušenia, ktoré im boli pripísané, dvakrát vyššia, než je to v prípade spoločnosti Reyrolle, konkrétne 242 307 eur za mesiac porušenia pre ne a 124 576 eur za mesiac porušenia pre Reyrolle.
- 112 Podľa spoločností Siemens Österreich a KEG prístup zvolený Komisiou porušuje zásadu sankcie zodpovedajúcej osobnému príspevku spoločnosti k vytýkaným skutkom a „zásadu zavinenia“ a v dôsledku toho porušuje článok 23 ods. 2 nariadenia

č. 1/2003, ako aj článok 7 ods. 1 EDLP. Takýto prístup je tiež v rozpore s usmerneniami Komisie pre výpočet pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 [UO] (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3, ďalej len „usmernenia“). Navyše vo vyjadrení k žalobe Komisia nesprávne a bez akéhokoľvek dôkazu predpokladala, že VA Technologie vedela alebo mala vedieť v čase akvizície spoločnosti Reyrolle a vytvorenia spoločnosti VAS o účasti spoločnosti Reyrolle na karteli, a to napriek tomu, že VA Technologie „vstúpila do odvetvia RIP... až po akvizícii spoločnosti Reyrolle“ a že predchádzajúci audit (due diligence) uskutočnený pri tejto príležitosti, neodhalil žiadnu tajnú činnosť.

113 Siemens Österreich a KEG sa domnievajú, že Komisia mala najskôr vypočítavať sumu pokút pre každú dcérsku spoločnosť skupiny VA Tech, než by pomerne k dĺžke kontroly vykonávanej touto skupinou na každú z dcérskych spoločností vypočítala sumu pokuty, za ktorej zaplataenie solidárne zodpovedajú materské spoločnosti. Podľa tejto metódy by pokuty uložené Komisiou mali zodpovedať sume 720 000 eur pre Reyrolle, sume 900 000 eur pre SEHV a sume 360 000 eur pre Magrini, teda celkovej sume 1 980 000 eur.

114 SEHV a Magrini tiež tvrdia, že pokuta v celkovej sume 22 050 000 eur, ktorá im bola uložená v napadnutom rozhodnutí, bola nesprávne rozdelená jednak medzi skupinu s materskou spoločnosťou Schneider Electric (ďalej len „skupina Schneider“) vo výške 4 500 000 eur a jednak medzi skupinu VA Tech vo výške 17 550 000 eur. Tvrdia, že výpočet pravdepodobne uskutočnený Komisiou v konečnom dôsledku vedie k tomu, že Schneider Electric je zodpovedná len v obmedzenom rozsahu, konkrétne v rozsahu 40% za obdobie, počas ktorého ich sama kontrolovala. Naopak skupina VA Tech a Reyrolle je zjavne znevýhodnená.

- 115 SEHV a Magrini ďalej uvádzajú, že Komisia stanovila východiskovú sumu pokuty uplatňovanú na Schneider Electric vzhľadom na jej podiel vlastnený v spoločnosti VAS. VA Technologie vložila do spoločnosti VAS rôzne činnosti, ktoré nemajú nijaký vzťah s kartelom. Preto je suma stanovená v článku 2 písm. l) bode i) napadnutého rozhodnutia, ktorú sú SEHV, Magrini a Reyrolle povinné solidárne zaplatiť, zjavne neprimeraná.
- 116 Komisia sa domnieva, že stanovenia sumy pokuty v napadnutom rozhodnutí zodpovedá kritériám stanoveným judikatúrou a v nevyhnutnej miere zohľadňuje individuálne situácie spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini.
- 117 Pokiaľ ide o článok 7 EDLP, Komisia zdôrazňuje, že sa v prejednávanej veci priamo neuplatňuje. Navyše uvádza, že napadnuté rozhodnutie neporušuje zákaz spätnej účinnosti, ani zásadu „uloženie trestu výlučne na základe zákona“.
- 118 Komisia tiež vyvracia tvrdenie spoločnosti Reyrolle, podľa ktorého zohľadnenie celosvetového obratu tejto spoločnosti vedie k neprimeranej východiskovej sume pre výpočet výšky pokuty. Keďže kartel sa vzťahuje na skoro celý svetový trh, domnieva sa, že má právo vychádzať z celosvetových obratov ako indikátorov závažnosti porušenia. Navyše poukazuje na to, že žiadne ustanovenie práva Spoločenstva nestanovuje sankciu primerane k dĺžke porušenia.
- 119 Komisia okrem toho poukazuje na skutočnosť, že Siemens Österreich a KEG nevravia, že súčet dvoch hypotetických samostatných pokút uložených skupine VA Tech, jednej za správanie spoločnosti Reyrolle a druhej za správanie spoločností SEHV a Magrini, je nižší než jednotná pokuta stanovená v napadnutom rozhodnutí.

Rozhodnutie však možno zrušiť len vtedy, pokiaľ údajne nesprávny výpočet skutočne poškodil žalobkyňu.

- 120 Pokiaľ ide o stanovenie súm, ktoré je potrebné solidárne zaplatiť, Komisia tvrdí, že táto výhrada je neprípustná, keďže SEHV a Magrini, ktoré neboli priamo dotknuté týmto stanovením, nemôžu uplatňovať záujmy globálneho podniku. Komisia sa tiež domnieva, že žalobkyniam dostatočne odôvodnila výpočet sumy pokuty. Navyše sa Komisia domnieva, že priznanie väčšej časti zodpovednosti spoločnosti Schneider Electric by bolo menej výhodné pre skupinu VA Tech než ňou uskutočnené rozdelenie, pretože celková zodpovednosť uvedenej skupiny by sa v dôsledku toho jasne zvýšila.
- 121 Nakoniec Komisia v podstate vo svojich odpovediach na písomné otázky Všeobecného súdu, ako aj na pojednávaní tvrdila, že môže slobodne stanoviť sumy, ktoré sa majú solidárne zaplatiť, keďže solidárna zodpovednosť je výhodou pre dotknuté podniky. Preto nie je nezákonné ani to, že sa voči spoločnosti Reyrolle na jednej strane a spoločnostiam SEHV a Magrini na strane druhej vyvodzuje solidárna zodpovednosť za zaplatenie sumy, ktorá nesúvisí s obdobím ich spoločnej účasti na karteli v postavení dcérskych spoločností skupiny VA Tech, ani skutočnosť, že účasť samotnej spoločnosti Reyrolle počas desiatich rokov pred jej kúpením prostredníctvom spoločnosti VA Technologie nie je zohľadnená sumou, ktorú by mala znášať sama, dokonca ani to, že proti spoločnostiam Siemens Österreich a KEG nie je vyvodzovaná solidárna zodpovednosť za zaplatenie časti pokuty spoločností SEHV a Magrini. Navyše podľa Komisie skutočnosti uvedené v odôvodnení č. 468 napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o obdobia solidárnej zodpovednosti, nesmú byť chápané ako konečné vyvodenia solidárnej zodpovednosti v zmysle solidárnych dlhov. Keď sa totiž vyjadrila v odôvodnení č. 468 k osobnej zodpovednosti spoločnosti Reyrolle za obdobie medzi 15. aprílom 1988 a 20. septembrom 1988, nevyhlúčila vyvodenie solidárnej zodpovednosti z iných dôvodov, než je existencia hospodárskej jednotky; za toto obdobie totiž vylúčila len

solidárnu zodpovednosť s materskými spoločnosťami. Komisia sa domnieva, že solidárni dlžníci majú v konečnom dôsledku úplnú slobodu vnútorného rozdelenia celkovej sumy pokuty, čo je pre nich výhodné.

Posúdenie Všeobecným súdom

— O zásade individuality trestov a sankcií

- ¹²² Najskôr je opodstatnené pripomenúť, že na základe zásady individuality trestov a sankcií môže byť fyzická alebo právnická osoba sankcionovaná len za skutky, ktoré sa jej osobne vytykajú (rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2001, Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni/Komisia, T-45/98 a T-47/98, Zb. s. II-3757, bod 63), pričom táto zásada je uplatniteľná v každom administratívnom konaní, ktoré môže viesť k sankciám podľa pravidiel Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 4. júla 2006, Hoek Loos/Komisia, T-304/02, Zb. s. II-1887, bod 118). Táto zásada sa však musí uplatňovať v súlade s významom pojmu podnik v zmysle článku 81 ES, tak ako ho vykladá judikatúra. V tomto ohľade je potrebné pripomenúť, že pojem podnik v zmysle článku 81 ES zahŕňa hospodárske jednotky, ktoré pozostávajú z jednotnej organizácie osobných, hmotných a nehmotných prvkov, ktoré dlhodobo sledujú konkrétny hospodársky cieľ, a môžu prispieť k spáchaniu takeého porušenia, aké je uvedené v predmetnom ustanovení (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 54 a tam citovanú judikatúru). Právo hospodárskej súťaže totiž uznáva, že rôzne spoločnosti patriace do tej istej skupiny tvoria jeden hospodársky subjekt, a teda jeden podnik v zmysle článku 81 ES vtedy, ak dotknuté podniky neurčujú svoje správanie na

trhu samostatne (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia, T-203/01, Zb. s. II-4071, bod 290).

¹²³ Z toho vyplýva, že je potrebné zamietnuť tvrdenie spoločností Siemens Österreich a KEG, podľa ktorého skutočnosť, že podnik zúčastňujúci sa porušenia je tvorený viacerými rôznymi spoločnosťami, neznamená, že sa s týmito spoločnosťami musí zaobchádzať ako s jediným účastníkom porušenia. Toto tvrdenie vyplýva zo zámeny medzi pojmom podnik a pojmom spoločnosť a nemá oporu v judikatúre citovanej žalobkyňami.

¹²⁴ Rovnako je potrebné zamietnuť tvrdenie spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini uvedené v bode 108 vyššie, podľa ktorého spätné uplatnenie konceptu hospodárskej jednotky Komisiou na účely výpočtu sumy pokuty spôsobuje sprísnenie sankcie, a preto porušuje článok 7 ods. 1 EDLP, podľa ktorého nesmie byť uložený prísnejší trest, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu. Prax Komisie pri výpočte výšky pokuty spočíva v zohľadnení obratu podniku, a teda prípadne kumulovaného obratu všetkých spoločností tvoriacich tento podnik, je stále rovnaká, čiže hospodárske subjekty musia o nej vedieť. Navyše žalobkyne pokračovali vo svojej účasti na porušení aj po koncentrácii, ktorá viedla k zvýšeniu obratu podniku. Nemôžu teda požadovať od Komisie, aby s nimi zaobchádzala tak, akoby nedošlo ku koncentrácii, keďže zásada, podľa ktorej je pre výpočet výšky pokút relevantný obrat celého podniku a nie jednotlivé obraty spoločností, ktoré ho tvoria, sa uplatňovala počas celého obdobia fungovania kartelu, a teda sa neuplatňovala retroaktívne.

¹²⁵ Tiež je potrebné uviesť, že ustálená prax Komisie spočívajúca v zohľadnení obratu za posledný celý rok porušenia na účely výpočtu východiskovej sumy pokuty bola implicitne akceptovaná judikatúrou (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Sarrió/Komisija, C-291/98 P, Zb. s. I-9991, body 85 až 87).

¹²⁶ V tomto ohľade je v prvom rade potrebné pripomenúť judikatúru, podľa ktorej odstrašujúci dosah pokút predstavuje jednu zo skutočností, v závislosti od ktorých sa musí stanoviť závažnosť porušenia (rozsudky Súdneho dvora zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisija, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 33, a Súdu prvého stupňa z 12. decembra 2007, BASF a UCB/Komisija, T-101/05 a T-111/05, Zb. s. II-4949, bod 45). Odstrašujúci charakter pokuty však vo veľkej miere závisí od toho, či je pokuta dostatočne citelná pre dotknutý podnik. Aby bolo možné merať odstrašujúci charakter pokuty vo vzťahu k podniku, ktorý sa zúčastnil porušenia, je potrebné zohľadniť takú situáciu, aká existovala na konci porušenia, a nie skoršiu situáciu. Zohľadnenie skoršej situácie by mohlo viesť k príliš nízkej pokute na to, aby bola dostatočne odstrašujúca za predpokladu, že by sa obrat dotknutého podniku medzičasom zvýšil, alebo by mohlo viesť k vyššej pokute, než by bolo potrebné na to, aby bola odstrašujúca za predpokladu, že by sa obrat dotknutého podniku medzičasom znížil.

¹²⁷ V druhom rade je neuskutočniteľné a v každom prípade neprimerané vzhľadom na zásadu riadnej správy vecí verejných a požiadavku hospodárnosti konania žiadať Komisiu, aby zohľadnila vývoj obratu dotknutých podnikov počas celej dĺžky trvania kartelu. Ako správne tvrdí Komisia, takýto prístup by si vyžadoval, aby sa vypočítavala samostatná východisková suma pokuty za každý rok účasti na karteli a aby sa na tento účel stanovovali jednotlivé trhové podiely jeho účastníkov za každý rok porušenia.

- 128 Preto je potrebné zamietnuť tvrdenie spoločností Siemens Österreich a KEG uvedené v bode 110 vyššie, podľa ktorého prístup Komisie, na základe ktorého im bola uložená pokuta zohľadňujúca obrat skupiny VA Tech za rok 2003, a nie menší obrat pred akvizíciou spoločností SEHV a Magrini, jasne zveličil ich hospodársky význam v karteli.
- 129 Taktiež je potrebné zamietnuť tvrdenie spoločností Siemens Österreich a KEG uvedené v bode 112 vyššie, podľa ktorého uvedený prístup Komisie porušuje zásadu sankcie zodpovedajúcej osobnému príspevku spoločnosti k vytýkaným skutkom a zásadu zavinenia. Z napadnutého rozhodnutia a najmä z jeho odôvodnenia č. 468 písm. c) a odôvodnenia č. 507 vyplýva, že uvedené žalobkyne boli uznané za zodpovedné len za obdobie, počas ktorého sa zúčastnili na karteli prostredníctvom svojej dcérskej spoločnosti, konkrétne najskôr prostredníctvom spoločnosti Reyrolle, a neskôr od roku 2001 tiež prostredníctvom spoločností SEHV a Magrini.
- 130 Pokiaľ ide o tvrdenie spoločností Siemens Österreich a KEG, ktoré je tiež uvedené v bode 112 vyššie, podľa ktorého Komisia nesprávne predpokladá, že VA Technologie vedela alebo mala vedieť v čase akvizície spoločnosti Reyrolle a vytvorenia spoločnosti VAS o účasti spoločnosti Reyrolle na karteli, je potrebné pripomenúť, že Komisia môže rozumne predpokladať, že 100 % dcérska spoločnosť určitej materskej spoločnosti v zásade vykonáva pokyny, ktoré jej materská spoločnosť dáva, a že z tohto predpokladu vyplýva, že Komisia nie je povinná overovať, či materská spoločnosť skutočne vykonávala túto právomoc (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Akzo Nobel/Komisia, T-330/01, Zb. s. II-3389, bod 83 a tam citovanú judikatúru). Pripísanie správania dcérskej spoločnosti materskej spoločnosti teda nepredpokladá dokázanie toho, že materská spoločnosť vedela o konaniach dcérskej spoločnosti. Naopak práve materskej spoločnosti prislúcha, keď sa domnieva, že napriek svojej 100 % účasti na základnom imaní dcérskej spoločnosti si táto dcérska spoločnosť určuje svoje správanie na trhu samostatne, aby na základe presvedčivých dôkazov vyvrátila túto domnienku (pozri rozsudok Akzo Nobel/Komisia, už citovaný, bod 83 a tam citovanú judikatúru).

- 131 V prejednávanej veci je skutočnosť, či VA Technologie pri akvizícii spoločnosti Reyrolle v roku 1998 vedela o jej zapojení do kartelu, irelevantná, keďže Siemens Österreich a KEG pred Všeobecným súdom nenamietali proti tomu, že Reyrolle, 100 % dcérska spoločnosť skupiny VA Tech od roku 1998, vo všeobecnosti vykonávala ich pokyny a neurčovala svoje správanie sa na trhu samostatne. V dôsledku toho skutočnosť, že Komisia sa mohla nesprávne domnievať, že VA Technologie mala takúto vedomosť, nemôže byť dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia.
- 132 Navyše, pokiaľ ide o vytvorenie spoločnosti VAS v roku 2001, Komisia sa mohla oprávnenne domnievať, že VA Technologie v tom čase vedela o účasti na karteli jednak svojej bývalej dcérskej spoločnosti Reyrolle, ako aj nových dcérskych spoločností SEHV a Magrini. Komisia totiž v odôvodnení č. 454 a nasl. napadnutého rozhodnutia uviedla, že viaceré osoby zastupujúce podnik VA Tech na stretnutiach kartelu simultánne zastávali riaditeľské miesta tak v rámci dcérskych spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini, ako aj v rámci ich materských spoločností, konkrétne VA Technologie a VAS, ktorých právnym nástupcom je Siemens Österreich, a tiež KEG. Siemens Österreich a KEG však proti týmto zisteniam pred Všeobecným súdom nenamietali.
- 133 Preto je potrebné toto tvrdenie zamietnuť.
- 134 Nakoniec, keďže subjektom, ktorý sa dopustil porušenia článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, je podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže, ktorý sám osebe nemá právnu subjektivitu, Komisia musí vo svojom rozhodnutí postihujúcom toto porušenie a ukladajúcom pokuty určiť jednotlivé spoločnosti v rámci tohto podniku, ktorým bude rozhodnutie určené a ktoré budú zodpovedať, na účet dotknutého podniku, za zaplatenie pokút. Z toho vyplýva, že jednotlivé pokuty uložené rôznym spoločnostiam, ktoré tvoria podnik, sa musia, pokiaľ nenastanú výnimočné okolnosti, vypočítať

na základe hospodárskej sily, čiže obratu podniku, a nie na základe hospodárskej sily jednotlivých spoločností.

¹³⁵ V prejednávanej veci Komisia najskôr v odôvodnení č. 333 napadnutého rozhodnutia vysvetlila, že predmetom článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP je podnik v zmysle práva Spoločenstva, ktorý sa neprekrýva s pojmom právnickej osoby v obchodnom práve, v práve spoločností a vo vnútroštátnom daňovom práve. V každom prípade, keďže rozhodnutie postihujúce porušenie týchto článkov musí byť určené právnickým osobám, je nevyhnutné, aby Komisia v rámci dotknutých podnikov identifikovala právnické osoby, ktoré budú adresátmi rozhodnutia. Ďalej v odôvodnení č. 335 napadnutého rozhodnutia Komisia vysvetlila, že materské spoločnosti, ktoré vykonávali rozhodujúci vplyv na obchodné správanie dcérskych spoločností, mohli byť považované za solidárne zodpovedné za porušenia spôsobené dcérskou spoločnosťou, čo ju však nezabavovalo jej vlastnej zodpovednosti. Zodpovednosť materskej spoločnosti teda dopĺňa zodpovednosť dcérskej spoločnosti. Tieto úvahy plne zohľadňujú zásady uvedené v bodoch 122 a 134 vyššie.

¹³⁶ Preto je potrebné zamietnuť tvrdenie spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini, vyjadrené v bode 106 vyššie, založené na rozpore medzi uložením pokuty na základe celkového obratu skupiny VA Tech a prístupom spočívajúcim vo vyvedení individuálnej zodpovednosti za porušenie voči rôznym dcérskym spoločnostiam tejto skupiny.

— O rôznych spoločnostiach, ktorým možno pripísať správanie podnikov zúčastňujúcich sa na karteli a uplatniť na ne predpisy z oblasti solidárneho platenia pokút

¹³⁷ V prvom rade je potrebné určiť rôzne spoločnosti, ktorým možno pripísať správanie podnikov zúčastňujúcich sa na karteli. V druhom rade bude potrebné skúmať, či Komisia správne vypočítala sumu pokút, ktoré sa majú uložiť žalobkyniam, a najmä či správne stanovila sumy, ktoré musia platiť solidárne. Keďže sa toto preskúmanie týka najmä vnútornej koherentnosti napadnutého rozhodnutia, je namieste v tomto štádiu zohľadniť dĺžku porušenia stanovenú samotnou Komisiou v rámci napadnutého rozhodnutia, a najmä 1. apríl 2002, a nie 1. júl 2002 (pozri body 72 a 82 vyššie), ako dátum, keď sa podnik VA Tech začal opätovne zúčastňovať na karteli.

¹³⁸ Pokiaľ ide v prvom rade o stanovenie rôznych spoločností, ktorým možno pripísať správanie podnikov zúčastňujúcich sa na karteli, je potrebné najskôr pripomenúť, že je nesporné, že Reyrolle, SEHV a Magrini samostatne neurčujú svoje správanie na trhu v rámci účasti podniku VA Tech na karteli. Ako vyplýva z bodu 1 vyššie, týka sa to, pokiaľ ide o Reyrolle, obdobia od 20. septembra 1998, dátumu jeho akvizície prostredníctvom spoločnosti VA Technologie, a pokiaľ ide o SEHV a Magrini, obdobia po 13. marci 2001, dátume vytvorenia spoločnosti VAS. Komisia z toho v napadnutom rozhodnutí vyvodila, že počas uvedených období Reyrolle, SEHV a Magrini tvorili so spoločnosťami VA Technologie a VAS (zlúčenými v roku 2006 so spoločnosťou Siemens Österreich), ako aj so spoločnosťou KEG jeden a ten istý podnik v zmysle článku 81 ES, čo žalobkyne nespochybňujú.

- 139 Ďalej je po vzore toho, čo Komisia uviedla v odôvodnení č. 337 napadnutého rozhodnutia, potrebné pripomenúť, že právnické osoby, ktoré sa nezávisle zúčastnili na porušení a ktoré boli následne nadobudnuté inou spoločnosťou, naďalej samy zodpovedajú za svoje porušujúce správanie predchádzajúce ich akvizícii, pokiaľ tieto spoločnosti neboli len čisto a jednoducho zlúčené s nadobúdateľom, ale naďalej vykonávali svoje činnosti ako dcérske spoločnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Cascades/Komisia, C-279/98 P, Zb. s. I-9693, body 78 až 80). V takom prípade môže byť nadobúdateľ považovaný za zodpovedného za správanie svojej dcérskej spoločnosti od okamihu jej nadobudnutia, pokiaľ dcérska spoločnosť pokračuje v porušení a pokiaľ možno preukázať zodpovednosť novej materskej spoločnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, C-286/98 P, Zb. s. I-9925, body 37 až 39).
- 140 V prejednávanej veci je situácia spoločnosti Reyrolle na jednej strane a spoločností Siemens Österreich a KEG na strane druhej podobná druhej situácii uvedenej v bode 139 vyššie, keďže Reyrolle sa najskôr zúčastňovala na porušení nezávisle, a potom od 20. septembra 1998 pokračovala v porušení ako dcérska spoločnosť skupiny VA Tech (pozri bod 1 vyššie).
- 141 Navyše rovnaká zásada sa musí uplatniť *mutatis mutandis* za predpokladu, že sa nadobudnutá spoločnosť pred svojou akvizíciou nezúčastňovala na porušení ako nezávislá spoločnosť, ale ako dcérska spoločnosť inej skupiny, ako to bolo v prípade spoločností SEHV a Magrini, ktoré predtým, než sa stali súčasťou podniku VA Tech, boli až do 13. marca 2001 súčasťou podniku patriaceho do skupiny Schneider (ďalej len „podnik Schneider“).
- 142 V tomto ohľade zo spisu vyplýva, že skupina VA Tech od 13. marca 2001 vlastnila prostredníctvom VAS 60 % podiel v spoločnostiach Reyrolle, SEHV a Magrini. Komisia

v odôvodneniach č. 454 a 455 napadnutého rozhodnutia uviedla bez toho, aby to žalobkyne spochybňovali, že sa domnievala, že VA Technologie a KEG boli schopné vykonávať rozhodujúci vplyv na obchodné správanie spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini prostredníctvom ich 60 % účasti na základnom imaní VAS. Vывodila z toho záver, podľa ktorého od 13. marca 2001, dátumu vzniku spoločnosti VAS, do 11. mája 2004, dátumu skončenia kartelu, Siemens Österreich a KEG alebo ich právni predchodcovia tvorili jeden podnik s dcérskymi spoločnosťami Reyrolle, SEHV a Magrini. Osobitne z odôvodnení č. 423, 424, 450 a 467 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia sa domnievala, že zodpovednosť spoločnosti Schneider Electric za účasť svojich bývalých dcérskych spoločností SEHV a Magrini zanikla v okamihu vzniku spoločnosti VAS, teda 13. marca 2001, napriek skutočnosti, že až do októbra 2004 vlastnila 40 % základného imania spoločnosti VAS.

¹⁴³ Zo zásady uvedenej v bode 139 vyššie vyplýva, že SEHV a Magrini naďalej samy zodpovedajú za svoje porušujúce správanie predchádzajúce prevzatiu kontroly skupinou VA Tech, ku ktorému došlo 13. marca 2001. Navyše keďže pred týmto dátumom tieto spoločnosti boli súčasťou iného podniku spolu so spoločnosťou Schneider Electric, musí byť táto spoločnosť za uvedené obdobie považovaná za solidárne zodpovednú s nimi.

¹⁴⁴ Z predchádzajúceho vyplýva, že je potrebné rozlišovať štyri rôzne obdobia:

- po prvé v období od 15. apríla 1988 do 20. septembra 1998 Reyrolle zodpovedá ako jediná za účasť na karteli; voči jej materskej spoločnosti v tomto období je totiž porušenie premlčané,

- po druhé v období od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000 SEHV a Magrini zodpovedajú za svoju účasť na karteli solidárne so spoločnosťou Schneider Electric, ich materskou spoločnosťou v tomto období,

- po tretie v období od 20. septembra 1998 do 13. decembra 2000 Reyrolle zodpovedá za svoju účasť na karteli solidárne so spoločnosťou Siemens Österreich, právnym nástupcom spoločnosti VA Technologie, svojou materskou spoločnosťou v tomto období,

- po štvrté v období od 1. júla 2002 (1. apríla 2002 podľa napadnutého rozhodnutia) do 11. mája 2004 Reyrolle, SEHV a Magrini zodpovedajú solidárne za svoju účasť na karteli so svojimi materskými spoločnosťami KEG a Siemens Österreich, právnymi nástupcami ich pôvodných materských spoločností, konkrétne spoločností VAS a VA Technologie.

¹⁴⁵ V súlade so zásadou uvedenou v bodoch 139 až 143 vyššie Komisia v odôvodneniach č. 449 až 451 napadnutého rozhodnutia konštatovala, čo sa týka účasti spoločnosti Reyrolle na porušení, že táto spoločnosť sa musí ako jediná považovať za zodpovednú za túto účasť v období predchádzajúcom jej nadobudnutiu skupinou VA Tech, konkrétne od 15. apríla 1988 do 20. septembra 1998, že Siemens Österreich a KEG sa musia považovať za zodpovedné solidárne so spoločnosťou Reyrolle za túto účasť od jej akvizície skupinou VA Tech, konkrétne od 20. septembra 1998 do 13. decembra 2000 a od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004, a že SEHV a Magrini, ďalšie dcérske spoločnosti skupiny VA Tech, ktoré sa zúčastnili porušenia, sa musia považovať za solidárne zodpovedné za toto porušenie v období od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004.

¹⁴⁶ Pokiaľ ide o účasť spoločností SEHV a Magrini, Komisia v odôvodnení č. 465 napadnutého rozhodnutia konštatovala, že Schneider Electric sa musí považovať za solidárne zodpovednú s týmito spoločnosťami za uvedené porušenie za obdobie od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000, a v odôvodnení č. 467 napadnutého rozhodnutia zas uviedla, že Siemens Österreich a KEG sa musia považovať za solidárne zodpovedné s týmito spoločnosťami za obdobie od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004.

¹⁴⁷ Komisia sa teda mohla v odôvodnení č. 468 napadnutého rozhodnutia správne domnievať, že:

„V dôsledku toho:

- a) [Reyrolle] sa musí ako jediná považovať za zodpovednú za svoju účasť na porušení od 15. apríla 1988 do 20. septembra 1998;

- b) [SEHV] a [Magrini] sa musia považovať za solidárne zodpovedné s [o spoločnosťou Schneider Electric] v období od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000;

- c) [Siemens Österreich a KEG] sa musia považovať za solidárne zodpovedné v období od 20. septembra 1998 do 13. decembra 2000 a od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004 (do 13. decembra 2000 za solidárne zodpovedné s [o spoločnosťou Reyrolle] a od 1. apríla 2002 tiež za solidárne zodpovedné s [o spoločnosťami SEHV] a [Magrini]).“

- 148 Pokiaľ ide v druhom rade o výpočet výšky pokút, ktoré sa majú uložiť rôznym spoločnosťami, ktorým možno pripísať správanie podnikov zúčastňujúcich sa na karteli, a najmä o stanovenie súm, ktoré majú tieto spoločnosti platiť solidárne, je potrebné skúmať, či Komisia rešpektovala zásady uvedené vyššie v bodoch 122, 134, 139, 141 a 143 napadnutého rozhodnutia, ako aj program, ktorý si sama stanovila v odôvodnení č. 468 napadnutého rozhodnutia.
- 149 V tomto ohľade je dôležité zdôrazniť, že solidarita medzi spoločnosťami vo vzťahu k zaplateniu pokút z dôvodu porušenia článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP je právny účinok, ktorý automaticky vyplýva z vecných ustanovení týchto článkov.
- 150 Podľa judikatúry, pokiaľ možno vyvodit' osobnú zodpovednosť voči viacerým osobám za účasť jedného a toho istého podniku na porušení v zmysle práva hospodárskej súťaže, musia sa považovať za solidárne zodpovedné za uvedené porušenie (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 6. marca 1974, *Istituto Chemioterapico Italiano a Commercial Solvents/Komisia*, 6/73 a 7/73, Zb. s. 223, bod 41, a zo 16. novembra 2000, *Metsä-Serla a i./Komisia*, C-294/98 P, Zb. s. I-10065, body 33 a 34; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, *Metsä-Serla a i./Komisia*, T-339/94 až T-342/94, Zb. s. II-1727, body 42 až 44; *HFB a i./Komisia*, už citovaný v bode 122 vyššie, body 54, 524 a 525; *Tokai Carbon a i./Komisia*, už citovaný v bode 90 vyššie, bod 62, a z 12. decembra 2007, *Akzo Nobel a i./Komisia*, T-112/05, Zb. s. II-5049, body 57 až 62).
- 151 Jednotnosť správania podniku na trhu odôvodňuje na účely uplatnenia práva hospodárskej súťaže, aby spoločnosti alebo všeobecnejšie právne subjekty, voči ktorým možno zaň vyvodzovať osobnú zodpovednosť, zodpovedali solidárne (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora *Istituto Chemioterapico Italiano a Commercial Solvents/Komisia*, už citovaný v bode 150 vyššie, bod 41, a zo 14. júla 1972, *Geigy/*

Komisia, 52/69, Zb. s. 787, bod 45; rozsudky HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 122 vyššie, body 54, 524 a 525, a Tokai Carbon a i./Komisia, už citovaný v bode 150 vyššie, bod 62). Solidárna zodpovednosť za zaplatenie pokút uložených na základe porušenia článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP v rozsahu, v akom je jej cieľom zaručiť účinné vymáhanie uvedených pokút, sa podieľa na dosiahnutí odstrašujúceho účinku, ktorý vo všeobecnosti právo hospodárskej súťaže sleduje (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 15. júla 1970, ACF Chemiefarma/Komisia, 41/69, Zb. s. 661, body 172 a 173, a z 29. júna 2006, Showa Denko/Komisia, C-289/04 P, Zb. s. I-5859, bod 61), pričom sa rešpektuje zásada *ne bis in idem*, ktorá je základnou zásadou práva Únie, potvrdená tiež článkom 4 protokolu č. 7 EDLP, ktorá pri rovnakom porušení práva hospodárskej súťaže zakazuje sankcionovať viac než jedenkrát to isté správanie podniku na trhu prostredníctvom právnych subjektov, voči ktorým zaň možno vyvodit' osobnú zodpovednosť (pozri v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 52 vyššie, bod 338; rozsudky Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, body 95 až 99, a z 13. decembra 2006, FNCBV a i./Komisia, T-217/03 a T-245/03, Zb. s. II-4987, bod 340).

- 152 Skutočnosť, že osobná zodpovednosť viacerých spoločností na základe účasti toho istého podniku na porušení nie je rovnaká, nebráni tomu, aby im bolo uložená povinnosť solidárne zaplatiť pokutu, pokiaľ solidárna zodpovednosť za zaplatenie pokuty pokrýva len obdobie, počas ktorého tieto spoločnosti tvorili hospodársku jednotku, a teda tvorili jeden podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže.

- 153 V tomto ohľade Komisia na rozdiel od toho, čo uvádza v rámci svojho tvrdenia uvedeného v bode 121 vyššie, nemôže voľne stanoviť sumy, ktoré sa majú platiť solidárne. Zo zásady individuálnosti trestov a sankcií, tak ako je opísaná v bode 122 vyššie, totiž vyplýva, že každá spoločnosť musí mať možnosť vyvodit' z rozhodnutia, ktoré jej ukladá solidárne zaplatenie pokuty s jednou alebo viacerými spoločnosťami, výšku

podielu, ktorého zaplatenie jej prináleží vo vzťahu k jej solidárnym spoludlžníkom, akonáhle bude pohľadávka Komisie uspokojená. Na tieto účely musí Komisia najmä spresniť obdobia, počas ktorých sú dotknuté spoločnosti (spolu)zodpovedné za porušujúce správanie podnikov zúčastňujúcich sa na karteli, a prípadne stupeň zodpovednosti uvedených spoločností na týchto správaniach.

154 Preto mala Komisia v prejednávanej veci zohľadniť zistenia, ku ktorým dospela v odôvodnení č. 468 napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o obdobia spoločnej zodpovednosti spoločností, ktoré sú súčasťou podniku VA Tech, na stanovenie súm, ktoré majú tieto spoločnosti solidárne zaplatiť. Tieto sumy musia odzrkadľovať v čo najväčšej možnej miere rôzne podiely na spoločnej zodpovednosti uvedených podnikov, ako sú identifikované v uvedenom odôvodnení.

155 Ďalej je potrebné doplniť, že pojem „solidárna zodpovednosť za zaplatenie pokút“ je tak ako pojem „podnik“ v zmysle hospodárskej súťaže, ktorého je automatickým účinkom (pozri body 150 a 151 vyššie), autonómnym pojmom, ktorý je potrebné vykladať s odkazom na ciele a systém práva hospodárskej súťaže, na ktorých sa podieľa, a prípadne s odkazom na všeobecné zásady, ktoré vyplývajú zo všetkých vnútroštátnych právnych systémov. Osobitne, hoci sa povinnosť zaplatiť pokutu zaťažujúca spoločnosti, ktorým Komisia uložila solidárne zaplatenie pokuty z dôvodu porušenia práva hospodárskej súťaže Spoločenstva, svojou povahou odlišuje od povinnosti spoludlžníkov v rámci záväzku podľa súkromného práva, je potrebné vychádzať najmä z právneho režimu solidárneho záväzku.

156 Preto rozhodnutie, ktorým Komisia ukladá viacerým podnikom, aby solidárne zaplatili určitú pokutu, spôsobuje nevyhnutne tie isté účinky, ako sa z právneho hľadiska vzťahujú k právnenému režimu platenia pokút v rámci práva hospodárskej súťaže, a to

tak vo vzťahoch medzi veriteľmi a solidárnymi dlžníkmi, ako aj vo vzťahoch medzi solidárnymi dlžníkmi navzájom.

- 157 Preto prislúcha výlučne Komisii, aby v rámci výkonu svojej právomoci ukladať pokuty na základe článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 stanovila jednotlivé podiely rôznych spoločností v rámci súm, na ktorých zaplatenie boli solidárne zaviazané, keďže boli súčasťou toho istého podniku, pričom táto úloha na rozdiel od toho, čo Komisia tvrdila na pojednávaní, nemôže byť ponechaná na vnútroštátne súdy.
- 158 Je potrebné domnievať sa, že Komisia vzhľadom na neexistenciu iných údajov v rozhodnutí, ktorým uložila solidárne zaplatenie pokuty viacerým spoločnostiam z dôvodu porušujúceho správania podniku, vyvodzuje voči nim za uvedené správanie rovnakú zodpovednosť (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Aristrain/Komisia, C-196/99 P, Zb. s. I-11005, body 100 a 101). Spoločnosti, ktorým je uložená pokuta, ktorú majú zaplatiť solidárne, pričom znášajú, pokiaľ nie je v rozhodnutí ukladajúcom pokutu uvedené inak, rovnakú zodpovednosť za spáchanie porušenia, musí v zásade prispieť rovnakým dielom k zaplateniu pokuty uloženej z dôvodu tohto porušenia. V dôsledku toho ak spoločnosť, ktorá bola prípadne obvinená Komisiou, zaplatí celú pokutu, môže na základe tohto rozhodnutia Komisie žalovať solidárnych dlžníkov o náhradu, každého vo výške jeho podielu. Ak aj teda rozhodnutie, v ktorom je viacerým podnikom uložené solidárne zaplatenie pokuty, neumožňuje *a priori* stanoviť, ktorá z týchto spoločností bude v skutočnosti vyzvaná na zaplatenie pokuty Komisii, nenecháva žiadne pochybnosti o podieloch sumy pokuty, ktorých zaplatenie im prislúcha, takže každá z nich môže prípadne podať proti svojim solidárnym spoludlžníkom žalobu na vrátenie súm, ktoré musela zaplatiť nad rámec svojho podielu na pokute.

- 159 Pokiaľ sa teda v napadnutom rozhodnutí nekonštatuje, že v rámci podniku VA Tech sú určité spoločnosti zodpovedné za účasť uvedeného podniku na karteli počas daného obdobia vo väčšej miere než iné, je potrebné predpokladať, že majú rovnakú zodpovednosť a v dôsledku toho aj rovnaký podiel na sumách pokút, ktoré im boli uložené ako solidárnym dlžníkom.
- 160 V prejednávanej veci sa zdá, že výpočet jednotlivých súm pokút spoločnostiam SEHV a Magrini a stanovenie súm pokút, ktoré Siemens Österreich, KEG, Reyrolle, SEHV, Magrini a Schneider Electric musia zaplatiť solidárne, ako vyplývajú z odôvodnení č. 505, 509 a 552 napadnutého rozhodnutia, ako aj výsledok uvedený v článku 2 písm. j) až l) uvedeného rozhodnutia, nezohľadňujú zásady uvedené vyššie a zistenia uvedené v odôvodnení č. 468 napadnutého rozhodnutia.
- 161 Po prvé Komisia uznala jednak Reyrolle a jednak SEHV a Magrini za solidárne zodpovedné za zaplatenie sumy pokuty 17 550 000 eur z celkovej sumy pokuty 22 050 000 eur, ktorú im jednotlivo uložila [odôvodnenia č. 509 a 552 a článok 2 písm. k) a písm. l) bod i) napadnutého rozhodnutia].
- 162 Tieto tri spoločnosti boli súčasťou toho istého podniku len počas obdobia od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004, teda počas obdobia dvoch rokov a jedného mesiaca. Ako vyplýva z odôvodnení č. 507 a 509 napadnutého rozhodnutia, celková suma pokuty uloženej podniku VA Tech je 12 600 000 eur za obdobie od 20. septembra 1998 do 11. mája 2004, teda za obdobie štyroch rokov a štyroch mesiacov, čiže za dvojnásobne dlhšie obdobie než uvedené obdobie. Preto aj po zohľadnení toho, že pokuty uložené rôznym spoločnostiam v rámci podniku, ktorý sa zúčastnil na karteli, nemusia byť priamo úmerné dĺžke trvania porušenia (pozri v tejto súvislosti bod 181

nižšie), suma 17 550 000 eur, za ktorej zaplatenie dcérske spoločnosti SEHV a Magrini zodpovedajú solidárne spolu so spoločnosťou Reyrolle, zjavne prekračuje sumu, ktorá je na základe vlastných zistení Komisie uvedených v napadnutom rozhodnutí primeraná na sankcionovanie účasti spoločností SEHV a Magrini ako dcérskych spoločností skupiny VA Tech na karteli v období od 1. apríla 2002 do 11. mája 2004.

163 Po druhé z celkovej sumy pokuty 22 050 000 eur uloženej spoločnosti Reyrolle Komisiou s ňou sumu 12 600 000 eur solidárne znášajú Siemens Österreich a KEG a sumu 17 550 000 eur SEHV a Magrini [odôvodnenia č. 509 a 552 a článok 2 písm. l) body i) a ii) napadnutého rozhodnutia].

164 Na druhej strane však súčet súm pokút, ktoré má zaplatiť Reyrolle solidárne s ostatnými podnikmi, jasne prekračuje celkovú sumu jej pokuty. Ak to nemá viesť k tomu, ako zdôraznila Komisia v odpovedi na písomné otázky Všeobecného súdu, aby bola Reyrolle povinná zaplatiť sumu presahujúcu 22 050 000 eur, takéto stanovenie pokút, ktoré sa majú zaplatiť solidárne, neumožňuje žalobkyniam vyvodiť z napadnutého rozhodnutia jednotlivé podiely, ktoré sú povinné znášať vo vzájomných vzťahoch po tom, ako dôjde k uspokojeniu Komisie, a to v rozpore s povinnosťou Komisie uvedenou v bode 153 vyššie. Na druhej strane je nutné konštatovať, že v rozpore s tým, čo Komisia správne uviedla v odôvodnení č. 468 písm. a) napadnutého rozhodnutia, nebola spoločnosti Reyrolle za obdobie rokov 1988 a 1998, počas ktorých sa zúčastňovala sama na porušení, uložená jedna časť jej pokuty len ako jedinej zodpovednej.

165 Po tretie z tabuľky uvedenej v odôvodnení č. 509, ako aj z článku 2 písm. l) napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Siemens Österreich a KEG nie sú považované za solidárne zodpovedné za časť pokuty uloženej spoločnostiam SEHV a Magrini, a to v rozpore

s tým, čo Komisia správne uviedla v odôvodnení č. 468 písm. c) *in fine* napadnutého rozhodnutia, aby sa zohľadnilo obdobie dvoch rokov a jedného mesiaca, počas ktorého boli tieto spoločnosti súčasťou toho istého podniku.

¹⁶⁶ Z toho je potrebné vyvodiť, že Komisia tým, že uznala Reyrolle, SEHV a Magrini za solidárne zodpovedné za zaplatenie pokuty, ktorej výška zjavne prekračuje ich spoločnú zodpovednosť, a tým, že neuznala Siemens Österreich a KEG za solidárne zodpovedné za zaplatenie časti pokuty uloženej spoločnostiam SEHV a Magrini, a tiež tým, že neuložila spoločnosti Reyrolle ako jedinej znášať časť jej uloženej pokuty, porušila zásadu individuálnosti trestov a sankcií, tak ako je definovaná v bode 122 vyššie.

¹⁶⁷ Preto je potrebné zrušiť článok 2 napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o výpočet sumy pokuty uloženej spoločnostiam SEHV a Magrini a pokiaľ ide o stanovenie súm, ktoré majú žalobkyne solidárne zaplatiť.

— O absencii zohľadnenia osobitných okolností vlastných spoločnostiam Reyrolle, SEHV a Magrini pri uplatnení východiskovej sumy pokuty podniku VA Tech na tieto spoločnosti

¹⁶⁸ Reyrolle, SEHV a Magrini tvrdia, že na základe pre ne vlastných osobitných okolností skutočnosť, že Komisia na ne uplatnila východiskovú sumu pokuty stanovenú pre podnik VA Tech, vedie k tomu, že sú im uložené pokuty neprímeranej výšky vo vzťahu k významu ich príspevku ku kartelu.

- 169 Tvrdenie uvádzané spoločnosťou Reyrolle (pozri bod 109 vyššie) sa zakladá na tom, že Komisia pri uplatnení východiskovej sumy pokuty stanovenej pre podnik VA Tech na túto spoločnosť nezohľadnila jej obmedzenú schopnosť spôsobiť ujmu hospodárskej súťaži vnútri spoločného trhu, čo vyplýva z obmedzenia jej činností v priebehu trvania dohody GQ na Spojené kráľovstvo a Írsko.
- 170 V tomto ohľade je potrebné pripomenúť, že v prípade kartelu celosvetového rozmeru, ktorého súčasťou je okrem stanovovania cien aj rozdelenie trhov, môže Komisia vychádzať z celosvetového obratu dosiahnutého predajom dotknutého výrobku, aby prostredníctvom východiskovej sumy pokuty vystihla povahu porušenia, jeho skutočný dopad na trh, ako aj rozsah geografického trhu, pričom zohľadní veľkostné rozdiely medzi členmi kartelu (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 29. apríla 2004, Tokai Carbon a i./Komisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Zb. s. II-1181, body 197 a 198, a z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia, T-329/01, Zb. s. II-3255, bod 87).
- 171 V prejednávanej veci je potrebné v prvom rade uviesť, že Spojené kráľovstvo a Írsko spolu predstavujú významnú časť spoločného trhu. Ujma spôsobená hospodárskej súťaži na týchto trhoch preto nemôže byť kvalifikovaná ako menšia. V druhom rade je potrebné poukázať na to, že porušenie vytýkané žalobkyniam v napadnutom rozhodnutí zahŕňa konkrétnu výhradu, podľa ktorej si dotknuté podniky rozdelili rôzne národné trhy na európskej úrovni prostredníctvom systému „výrobných krajín“. Preto skutočnosť, že Reyrolle v súlade s touto nedovolenou dohodou obmedzila svoje činnosti v rámci spoločného trhu na domáce trhy, nemôže byť uznaná za poľahčujúcu okolnosť. V treťom rade je potrebné pripomenúť, že podľa zistení Komisie, proti ktorým žalobkyne nenamietajú, samotní účastníci kartelu zohľadňovali svoje celosvetové obraty pri stanovovaní svojich individuálnych kvót v rámci kartelu, ktoré sa uplatňovali tak na európskej úrovni mimo „výrobných krajín“, ako aj na celosvetovej úrovni. Z toho vyplýva, že Komisia pri posudzovaní špecifickej váhy rôznych podnikov

zapojených do kartelu oprávněně zohľadnila ich obrat dosiahnutý prostredníctvom projektov RIP na celosvetovej úrovni.

- 172 Z toho vyplýva, že je namieste zamietnuť tvrdenie spoločnosti Reyrolle.
- 173 Tvrdenie uvádzané spoločnosťami SEHV a Magrini (pozri bod 115 vyššie) sa zakladá na tom, že Komisia stanovila východiskovú sumu pokuty uplatňovanú na podnik Schneider na základe účasti, ktorú mal v spoločnosti VAS. Keďže VA Technologie vložila do spoločnosti VAS rôzne činnosti, ktoré nijako nesúviseli s kartelom, takto získaný pomer medzi východiskovými sumami pokuty uplatňovanými na podnik VA Tech a na podnik Schneider nezodpovedá vzťahu medzi obratmi dosiahnutými prostredníctvom projektov RIP dcérskymi spoločnosťami, ktoré VA Technologie a Schneider Electric vložili do spoločnosti VAS. Z toho vyplýva stanovenie príliš nízkej východiskovej sumy pokuty pre podnik Schneider oproti východiskovej sume pokuty stanovenej pre podnik VA Tech.
- 174 SEHV a Magrini tvrdia, že činnosti vložené do spoločnosti VAS prostredníctvom VA Technologie, ktoré nijako nesúvisia s projektmi RIP, nemôžu odôvodňovať to, aby sa podniku VA Tech uložila vyššia pokuta než podniku Schneider. SEHV a Magrini sa domnievajú, že Komisia mala rozdeliť východiskovú sumu pokuty v závislosti od obratu dosiahnutého projektmi RIP pôvodnými dcérskymi spoločnosťami VAS alebo podľa ich kvót v rámci kartelu, ktoré sú v tabuľke uvedenej v odôvodnení č. 144 napadnutého rozhodnutia vyčíslené na 2,79 % v prípade spoločnosti Reyrolle a na 7,28 % v prípade spoločností SEHV a Magrini.
- 175 V súvislosti s východiskovou sumou pokuty uplatnenou na podnik Schneider je potrebné uviesť, že na rozdiel od ostatných podnikov nebola stanovená na základe celosvetového obratu dosiahnutého v roku 2003, nepochybne preto, lebo Komisia sa domnieva, že sa v tomto období už nezúčastňoval na karteli. Ako je uvedené

v odôvodnení č. 489 *in fine* napadnutého rozhodnutia, východisková suma pokuty uplatnená na podnik Schneider bola stanovená na 40 % východiskovej sumy pokuty stanovenej pre podnik VA Tech, keďže vlastnil 40 % podiel v spoločnosti VAS, ktorá od 13. marca 2001 zoskupovala všetky činnosti skupiny VA Tech a skupiny Schneider v oblasti RIP. Veľkosť tejto účasti je obrazom relatívneho významu jednotlivých obrátov dosiahnutých spoločnosťou Reyrolle na jednej strane a spoločnosťami SEHV a Magrini na strane druhej v okamihu vytvorenia VAS.

- 176 Tvrdenie spoločností SEHV a Magrini sa musí zamietnuť z troch dôvodov.
- 177 Po prvé takto predložená výhrada sa v podstate týka skutočnosti, že Komisia znevýhodnila VA Technologie, KEG a Reyrolle na jednej strane oproti spoločnostiam Schneider Electric, SEHV a Magrini na strane druhej. SEHV a Magrini teda nemajú záujem na predložení tejto výhrady. Totiž za predpokladu, že by Všeobecný súd tejto výhrade vyhovel a následne zvýšil východiskovú sumu pokuty, pokiaľ ide o podnik Schneider, viedlo by to k zvýšeniu časti pokuty, ktorá im bola uložená na základe ich účasti na porušení počas obdobia, keď patrili podniku Schneider bez toho, aby sa zároveň znížila pokuta, ktorá im bola uložená na základe ich účasti na porušení v období, keď patrili podniku VA Tech. SEHV a Magrini teda majú prospech z údajného nesprávneho posúdenia Komisie, a preto nie je prípustné, aby proti nemu namietali pred Všeobecným súdom. Z tohto dôvodu sa toto tvrdenie musí zamietnuť ako neprípustné.
- 178 Po druhé je potrebné pre úplnosť uviesť, že tvrdenie, podľa ktorého VA Technologie vložila do spoločnosti VAS mnohé činnosti nesúvisiace s projektmi RIP, nie je podložené žiadnymi dôkazmi. Navyše SEHV a Magrini dokonca ani neuvádzajú, o aké

činnosti išlo, ani to, aký bol ich relatívny význam v porovnaní s činnosťami v oblasti RIP. Aj z tohto dôvodu je preto potrebné toto tvrdenie zamietnuť.

- ¹⁷⁹ Po tretie úvodné individuálne kvóty v rámci kartelu, ako sú uvedené v odôvodnení č. 144 napadnutého rozhodnutia, o ktoré sa opierajú SEHV a Magrini, boli neskôr zmenené. Odôvodnenie č. 145 napadnutého rozhodnutia obsahuje tabuľku, v ktorej je uvedená na nekonkretizované obdobie po tom, ako Alstom prebral činnosti spoločnosti AEG v oblasti RIP v roku 1996, kvóta 10,94 % pre podnik Schneider a kvóta 10,3 % pre Reyrolle. Ku koncu prvej fázy účasti žalobkýň na karteli bol preto význam spoločnosti Reyrolle vo vzťahu k spoločnostiam SEHV a Magrini väčší v porovnaní s nimi uvedenými číslami, ktoré sa musia v každom prípade zamietnuť ako nesprávne.

— O zvýšení pokuty z dôvodu dĺžky trvania porušenia

- ¹⁸⁰ Na jednej strane Siemens Österreich a KEG tvrdia, ako sa to uvádza v bode 111 vyššie, že v pomere k dĺžke trvania porušenia, ktoré sa im pripisujú, je suma uloženej pokuty v ich prípade dvakrát vyššia než v prípade Reyrolle, konkrétne 242 307 eur za mesiac porušenia pre Siemens Österreich a KEG oproti 124 576 eur za mesiac porušenia pre Reyrolle.
- ¹⁸¹ V tomto ohľade je potrebné konštatovať, ako to urobila Komisia vo svojom vyjadrení k žalobe vo veci T-122/07, že právo Spoločenstva nevyžaduje, aby pokuty uložené rôznym spoločnostiam v rámci toho istého podniku boli úmerné dĺžke účasti na porušení vytýkanom každej z týchto spoločností. Navyše Siemens Österreich a KEG sa neodvolávali na takúto zásadu, ale sa uspokojili s uvedením zásady, podľa ktorej

pokuta uložená materským spoločnostiam uznaným za solidárne zodpovedné za porušenie spôsobené ich dcérskymi spoločnosťami a založená na rozhodujúcom vplyve, ktorý materské spoločnosti vyvíjajú na obchodné správanie dcérskych spoločností, nemôže byť väčšia, než pokuta uložená uvedeným dcérskym spoločnostiam, aby následne kritizovali skutočnosť, že pokuta stanovená v napadnutom rozhodnutí bola za jednotlivé mesiace vytýkanej účasti na porušení pre ne vyššia než pre Reyrolle, čo sa týka obdobia, počas ktorého kontrolovali túto spoločnosť. Keďže pokuty uložené rôznym spoločnostiam v rámci toho istého podniku nemusia byť úmerné dĺžke trvania účasti na porušení vytýkanej každej z týchto spoločností, takéto porovnanie medzi sumami v eurách za mesiac účasti na porušení uplatnené na dve spoločnosti, ktorým sa vytýka účasť rôzneho trvania, nemôže preukázať nerovnosť zaobchádzania.

182 Preto sa nezdá, že by postup Komisie spočívajúci v stanovení pokút takým spôsobom, ktorý nie je úplne úmerný trvaniu porušenia, presahoval rámec voľnej úvahy, ktorú jej priznáva judikatúra (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa zo 6. apríla 1995, Martinelli/Komisia, T-150/89, Zb. s. II-1165, bod 59; z 11. decembra 1996, Van Megen Sports/Komisia, T-49/95, Zb. s. II-1799, bod 53, a z 21. októbra 1997, Deutsche Bahn/Komisia, T-229/94, Zb. s. II-1689, bod 127).

183 Na druhej strane Siemens Österreich a KEG v tomto ohľade odkazovali na rozpor medzi výrokom napadnutého rozhodnutia a odôvodnením uvedeným na jeho podporu. Ako to Komisia uviedla aj vo svojom vyjadrení k žalobe vo veci T-122/07, z usmernení síce implicitne, ale jasne vyplýva, že pokuty vypočítavané na ich základe nie sú v žiadnom prípade úmerné dĺžke trvania porušenia. Naopak skutočnosť, že na základe bodu 1 B *in fine* usmernení základná suma pokuty vyplýva zo súčtu východiskovej sumy pokuty stanovenej len v závislosti od závažnosti porušenia a zvýšenia na základe jeho dĺžky trvania, zjavne nasvedčuje, že suma pokuty za mesiac porušenia bude počas trvania porušenia klesať, keďže relatívna váha nemennej východiskovej sumy pokuty sa bude v tomto súčte znižovať v závislosti od rastu zvýšenia pokutu na

základe dĺžky trvania porušenia. Keďže Komisia v napadnutom rozhodnutí viackrát uviedla, že vypočítavala pokuty podľa svojich usmernení, čo aj zodpovedá jej ustálenej praxi, nemožno s ohľadom na klesajúcu povahu sumy pokuty za mesiac v čase hovoriť o rozpore alebo nekoherencii medzi výrokom napadnutého rozhodnutia a jeho odôvodnením.

184 V dôsledku toho je potrebné toto tvrdenie zamietnuť.

— O hornej hranici 10% obratu

185 Ako bolo uvedené v bode 107 vyššie, Reyrolle, SEHV a Magrini tvrdia, že napadnuté rozhodnutie nerešpektuje hornú hranicu 10% obratu stanovenú v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003.

186 V tomto ohľade je potrebné najskôr pripomenúť, že zo skutočnosti, že viacero spoločností je solidárne zodpovedných za zaplatenie pokuty z dôvodu, že tvoria jeden podnik v zmysle článku 81 ES vo vzťahu k uplatneniu maximálnej výšky pokuty stanovenej článkom 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, nevyplýva, že záväzok každej z nich sa obmedzuje na 10% obratu, ktorý daná spoločnosť dosiahla počas posledného účtovného roku. Podľa ustálenej judikatúry sa totiž maximálna výška pokuty 10% obratu v zmysle tohto ustanovenia musí vypočítavať na základe celkového obratu všetkých spoločností tvoriacich jedinú hospodársku jednotku konajúcu ako podnik v zmysle článku 81 ES, pretože výlučne celkový obrat spoločností, z ktorých sa tento podnik

skladá, môže predstavovať informáciu o veľkosti a hospodárskej sile dotknutého podniku (rozsudky Súdu prvého stupňa HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 122 vyššie, body 528 a 529, a Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 150 vyššie, bod 90).

- 187 Na rozdiel od toho, čo tvrdia žalobkyne, pojem podnik v zmysle článku 23 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1/2003 sa nelíši od pojmu podnik v zmysle článku 81 ods. 1 ES. Preto nie je ani namieste, aby sa v prípade solidárnej zodpovednosti viacerých spoločností vnútri skupiny tvoriacej podnik v zmysle týchto ustanovení stanovila horná hranica pokuty vzhľadom na spoločnosť s najnižším obratom.
- 188 Rozsudok *Aristrain/Komisia*, už citovaný v bode 158 vyššie, na ktorý sa žalobkyne odvolávajú, nemôže spochybniť túto domnienku. Vo veci vedúcej k tomuto rozsudku Komisia totiž konštatovala, že sa na porušení zúčastnili dve spoločnosti patriace do tej istej skupiny, pokutu však uložila len jednej z nich, pričom uviedla, že táto pokuta zohľadňovala aj správanie druhej spoločnosti. Keďže Komisia neodôvodnila výber adresáta napadnutého rozhodnutia a osobitne nepreukázala, že spoločnosť, ktorej uložila pokutu, mala schopnosť riadiť druhú spoločnosť, Súdny dvor čiastočne zrušil napadnuté rozhodnutie na základe nedostatku odôvodnenia (rozsudok *Aristrain/Komisia*, už citovaný v bode 158 vyššie, body 93 až 100). Súdny dvor teda v uvedenom rozsudku nespochybnil to, že sa na všetky spoločnosti tvoriace podnik uplatňuje spoločná horná hranica 10% celkového obrát tohto podniku, ale len pripomenul, že Komisia musí preukázať existenciu skutkových okolností, ktoré odôvodnia kvalifikáciu viacerých spoločností ako hospodárskej jednotky.
- 189 V prejednávanej veci, ako je pripomenuté v bode 138 vyššie, však nie je sporné, že *Reyrolle*, *SEHV* a *Magrini* tvorili na konci kartelu so spoločnosťami *Siemens Österreich* a *KEG*, respektíve so spoločnosťami, ktoré boli ich predchodcami, jeden a ten istý podnik. Komisia preto mohla použiť celkový obrát tohto podniku ako základ pre

výpočet 10 % hornej hranice pre každú z pokút uložených spoločnostiam, ktoré boli súčasťou uvedeného podniku.

¹⁹⁰ Reyrolle, SEHV a Magrini navyše odkazujú na judikatúru Súdu prvého stupňa, podľa ktorej v prípade, že by sa hospodárska jednotka, ktorá sa zúčastnila na porušení, rozpadla v období od skončenia porušenia do dňa prijatia rozhodnutia postihujúceho toto porušenie, každý adresát rozhodnutia má právo, aby sa naň uplatnila individuálna horná hranica 10 % obrat (rozsudok z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia, už citovaný v bode 90 vyššie, bod 390). Vyvodzujú z nej, že vo všeobecnosti sa 10 % horná hranica môže vypočítavať na základe celkového obratu určitej hospodárskej jednotky len vtedy, ak táto jednotka ostala rovnaká od okamihu porušenia do dátumu prijatia rozhodnutia Komisie. Preto sa podľa nich musí aj horná hranica 10 % počítať oddelene pre každú spoločnosť, pokiaľ sa hospodársky subjekt po porušení zväčšil.

¹⁹¹ Toto tvrdenie sa musí zamietnuť, pretože hospodárska jednotka označená v napadnutom rozhodnutí ako „VA Tech“ zahŕňajúca najmä Reyrolle, SEHV a Magrini, sa v období od skončenia kartelu do prijatia napadnutého rozhodnutia nezväčšila. Všetky žalobkyne boli totiž jej súčasťou v okamihu skončenia kartelu, teda 11. mája 2004, a boli jej súčasťou tiež v deň prijatia napadnutého rozhodnutia, 24. januára 2007 – aj keď niektoré z nich zmenili obchodné meno, respektíve v prípade spoločnosti VAS boli zlúčené s iným podnikom.

¹⁹² Preto je potrebné zamietnuť tvrdenie založené na prekročení hornej hranice 10 % obratu, čo sa týka spoločností Reyrolle, SEHV a Magrini.

b) O piatej výhrade založenej na skutočnosti, že Komisia nesprávne uznala za zodpovednú nielen materskú spoločnosť Reyrolle, ale aj Reyrolle samotnú

Tvrdenia účastníkov konania

- ¹⁹³ Reyrolle tvrdí, že jej zamestnanci sa od roku 2002 už nezúčastňovali na systéme koordinácie dohôd a že kartel sa jej dotýkal len ako „súčasti spoločnosti VAS“. Dcérske spoločnosti sú však individuálne zodpovedné za protisúťažné postupy len vtedy, ak sa ich osobne zúčastnili. Naopak však nemôžu byť uznané za zodpovedné za správanie svojich materských spoločností. Preto žalobkyni nemožno uložiť pokutu za druhú fázu porušenia, konkrétne za obdobie od roku 2002 do roku 2004.
- ¹⁹⁴ Komisia vyvracia tvrdenia spoločnosti Reyrolle.

Posúdenie Všeobecným súdom

- ¹⁹⁵ V prvom rade je potrebné uviesť, že táto výhrada spoločnosti Reyrolle vychádza z príliš formalistického chápania porušenia, ktoré jej je vytýkané v napadnutom rozhodnutí. Účasť na stretnutiach kartelu je trestuhodná len ako vonkajší prejav toho, že účastníci majú vôľu dohodnúť sa a že sa cítia byť viazaní nedovolenými dohodami uzavretými v rámci kartelu. Reyrolle netvrdí, že sa dištancovala od týchto dohôd alebo kartelu vo všeobecnosti, ani že by nerešpektovala v rámci svojho obchodného správania pravidlá kartelu a konkrétne dohody týkajúce sa projektov RIP. Preto aj za predpokladu, že po vytvorení spoločnosti VAS už Reyrolle nebola zastúpená na

stretnutiach v rámci kartelu svojimi vlastnými zamestnancami, táto skutočnosť nepreukazuje, že sa ako právnická osoba nedopúšťala skutkov, ktoré predstavujú porušenie článku 81 ods. 1 ES.

¹⁹⁶ V druhom rade skutočnosť, že sa materskej spoločnosti pripisuje zodpovednosť za správanie dcérskej spoločnosti z dôvodu, že určovala jej obchodné správanie, nemá za následok, že sa uvedená materská spoločnosť musí považovať za autora tohto správania namiesto dcérskej spoločnosti. Inými slovami, zodpovednosť materskej spoločnosti za správanie dcérskej spoločnosti v žiadnom prípade nezbavuje dcérsku spoločnosť jej vlastnej zodpovednosti ako právnickej osoby, a teda ostáva osobne zodpovedná za protisúťažné postupy, na ktorých sa zúčastnila.

¹⁹⁷ Preto je potrebné túto výhradu zamietnuť.

c) O siestej výhrade založenej na porušení zásady *ne bis in idem*

Tvrdenia účastníkov konania

¹⁹⁸ Siemens Österreich a KEG tvrdia, že článok 2 písm. l) bod ii) napadnutého rozhodnutia porušuje zásadu *ne bis in idem*, lebo môže viesť k tomu, že im bude uložený dvojitý trest za jedno porušenie. Z odôvodnení č. 487 a 505 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia zamýšľala uložiť pokutu v sume 22 050 000 eur podniku VA

Tech. Komisia potom svojvoľne rozdelila sumu tejto pokuty medzi rôzne právnické osoby tvoriace uvedený podnik k dátumu skončenia porušenia. Toto rozdelenie však môže viesť skupinu VA Tech a v konečnom dôsledku spoločnosti Siemens Österreich a KEG, ktoré ako jediné spomedzi spoločností tejto skupiny disponujú dostatočnými finančnými prostriedkami, k povinnosti zaplatiť za to isté porušenie, ďalšiu pokutu v sume 4 500 000 eur za predpokladu, že by Schneider Electric, ako uviedla, odmietla zaplatiť sumu pokuty, na ktorej úhradu bola odsúdená solidárne so spoločnosťami SEHV a Magrini.

- 199 Porušujúce správanie spoločností SEHV a Magrini v období od roku 1988 do roku 2000 je sankcionované dvojako, pretože došlo jednak k zvýšeniu zodpovednosti spoločnosti Reyrolle – východisková suma jej pokuty zohľadňuje obrat spoločností SEHV a Magrini – a jednak k solidárnej zodpovednosti týchto dvoch spoločností a spoločnosti Schneider Electric.
- 200 Komisia odmieta tvrdenia účastníkov konania.

Posúdenie Všeobecným súdom

- 201 V prvom rade je potrebné konštatovať, že Siemens Österreich a KEG nemajú záujem na predložení tejto výhrady, keďže sa ich osobne netýka. Na základe článku 2 písm. l) napadnutého rozhodnutia sa im totiž ako solidárnym dlžníkom so spoločnosťou Reyrolle ukladá len pokuta vo výške 12 600 000 eur. Na druhej strane nie sú solidárne zaviazané na zaplatenie pokuty uloženej spoločnostiam SEHV a Magrini. Preto za predpokladu, že by SEHV a Magrini boli vystavené žalobe o náhradu zo strany spoločnosti Schneider Electric, nezvýšilo by to sumu, na ktorej zaplatenie sú zaviazané Siemens

Österreich a KEG. Ďalej je potrebné uviesť, že čo sa týka ich tvrdenia, že sú medzi spoločnosťami skupiny VA Tech jediné, ktoré disponujú dostatočnými finančnými prostriedkami, ani napadnuté rozhodnutie, ani právo Spoločenstva vo všeobecnosti nestanovuje, že by v prípade nedostatku likvidity niektorého z adresátov rozhodnutia ukladajúceho pokutu bola jeho materská spoločnosť povinná zaplatiť pokutu namiesto tohto adresáta.

202 V druhom rade, ako sa konštatovalo v bode 167 vyššie, je potrebné zrušiť článok 2 napadnutého rozhodnutia, pokiaľ ide o výpočet sumy pokuty, ktorá sa má uložiť spoločnostiam SEHV a Magrini, a pokiaľ ide o sumy, ktoré majú solidárne zaplatiť spoločnosti, ktoré boli súčasťou podniku VA Tech. Preto sa táto výhrada spoločností Siemens Österreich a KEG stala bezpredmetnou.

203 V treťom rade skutočnosť, že obrat spoločností SEHV a Magrini možno zohľadniť tak na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty spoločnosti Reyrolle, vrátane obdobia rokov 1988 až 2000, počas ktorých nebola súčasťou toho istého podniku ako SEHV a Magrini, ako aj na účely výpočtu pokuty uloženej za toto isté obdobie týmto dvom spoločnostiam, je nevyhnutným dôsledkom toho, že počas dotknutého obdobia uvedené spoločnosti neboli súčasťou toho istého podniku v zmysle práva hospodárskej súťaže Spoločenstva. V každom prípade to však nie je dvojitou sankciou toho istého porušenia ani vo vzťahu k spoločnosti Reyrolle, ani vo vzťahu k podniku VA Tech, keďže za obdobie rokov 1988 až 2000 sú podnik VA Tech a podnik Schneider sankcionované samostatne.

204 Z toho vyplýva, že túto výhradu je potrebné zamietnuť.

d) O siedmej výhrade založenej na neexistencii zníženia pokuty

Tvrdenia účastníkov konania

²⁰⁵ Siemens Österreich a KEG tvrdia, že článok 2 písm. l) bod ii) napadnutého rozhodnutia porušuje pravidlá týkajúce sa poľahčujúcich okolností, ako vyplývajú z usmernení a z judikatúry Spoločenstva, ako aj z oznámenia o spolupráci. Predovšetkým tvrdia, že Komisia nezohľadnila skutočnosť, že 21. januára 2004, teda pred zásahom Komisie, dobrovoľne skončili svoju účasť na porušení, že ukončili všetky kontakty s ostatnými členmi kartelu, ktoré boli v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže, v okamihu uskutočňovania vyšetrovaní, nezohľadnila pasívnu rolu podniku VA Tech v rámci kartelu, ich aktívnu spoluprácu v priebehu správneho konania a skutočnosť, že vždy priznávali účasť podniku VA Tech na karteli v období od októbra 2002 do marca 2004.

²⁰⁶ Komisia namieta proti tvrdeniam spoločností Siemens Österreich a KEG.

Posúdenie Všeobecným súdom

— O poľahčujúcich okolnostiach

- 207 Je potrebné pripomenúť, že usmernenia vo svojom bode 3 upravujú zníženie východiskovej sumy pokuty z dôvodu „osobitných poľahčujúcich okolností“, ako sú najmä pasívna alebo nasledovateľská úloha pri uskutočňovaní porušenia a ukončenie porušenia, akonáhle zasiahne Komisia.
- 208 Je tiež potrebné uviesť, že toto ustanovenie neuvádza taxatívny výpočet poľahčujúcich okolností, ktoré by Komisia musela zohľadniť. V dôsledku toho si Komisia ponechala určitú mieru voľnej úvahy na posúdenie celkového významu prípadného zníženia sumy pokút na základe poľahčujúcich okolností (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Dalmine/Komisia, T-50/00, Zb. s. II-2395, bod 326).
- 209 V prejednávanej veci, pokiaľ ide po prvé o tvrdenie žalobkýň, že dobrovoľne prerušili svoju účasť na porušení od 21. januára 2004, stačí pripomenúť, že z úvah uvedených v bodoch 77 až 81 vyššie vyplýva, že Komisia mohla oprávnene konštatovať, že žalobkyne sa zúčastňovali na karteli až do 11. mája 2004.
- 210 Pokiaľ ide po druhé o „ukončenie porušenia, akonáhle zasiahne Komisia“, uvedené v bode 3 usmernení, ani tejto výhrade predloženej spoločnosťami Siemens Österreich a KEG nemožno vyhovieť.

- 211 Komisia totiž nemôže byť nijakým spôsobom povinná priznať v rámci svojej voľnej úvahy zníženie pokuty za skončenie zjavného porušenia, či už k skončeniu došlo pred jej zásahmi, alebo po nich (rozsudok z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia, už citovaný v bode 90 vyššie, bod 292).
- 212 V prejednávanej veci bolo dotknuté porušenie nepochybne zjavným porušením, pretože sa týkalo tajného kartelu, ktorého cieľom bolo stanovenie cien a rozdelenie trhov. Tento druh kartelu je výslovne zakázaný článkom 81 ods. 1 písm. a) a c) ES a predstavuje osobitne závažné porušenie, ako to Komisia správne konštatovala v odôvodnení č. 479 napadnutého rozhodnutia. Siemens Österreich a KEG teda neoprávnene vytýkajú Komisii, že im nepriznala zníženie pokuty z dôvodu ukončenia ich účasti na porušení.
- 213 Aj keď Komisia v minulosti považovala dobrovoľné ukončenie porušenia za poľahčujúcu okolnosť, na základe svojich usmernení môže vziať do úvahy skutočnosť, že zjavné veľmi závažné porušenia sú stále relatívne časté, hoci ich protiprávnosť bola stanovená už na začiatku uplatňovania politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva, a teda sa domnievať, že je opodstatnené upustiť od tejto veľkorysej praxe a už nekompenzovať ukončenie takého porušovania znížením pokuty (rozsudok z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia, už citovaný v bode 90 vyššie, bod 294 a tam citovaná judikatúra). V každom prípade však Všeobecný súd ani v rámci výkonu svojej neobmedzenej súdnej právomoci nevidí dôvod na zmenu tohto posúdenia Komisie.
- 214 Vzhľadom na vyššie uvedené ukončenie účasti spoločností, ktoré boli súčasťou podniku VA Tech, na porušení pred prvým zásahom Komisie, nemôže predstavovať poľahčujúcu okolnosť.

- 215 Pokiaľ ide po tretie o „výlučne pasívnu úlohu pri porušení pravidiel alebo úlohu, nasledovania môjho vodcu“ uvedenú v bode 3 usmernení, musí sa argumentácia spoločností Siemens Österreich a KEG tiež zamietnuť.
- 216 V prvom rade Siemens Österreich a KEG uvádzajú, že sa nezúčastnili na príprave protisúťažných dohôd. V tomto ohľade však Komisia v napadnutom rozhodnutí konštatovala, že Reyrolle, Magrini a Schneider Electric sa ako zástupcovia právnych predchodcov spoločnosti SEHV zúčastnili prípravy dohôd budúceho kartelu a boli jeho spoluzakladateľmi. V tomto kontexte je potrebné uviesť, že príloha 1 dohody GQ, ktorá obsahuje zoznam zakladajúcich členov kartelu a ich kódy, obsahuje najmä čísla „13“, „26“ a „32“, v súvislosti s ktorými Komisia uviedla bez toho, aby jej žalobkyne protirečili, že označovali postupne Reyrolle, skupinu Schneider a Magrini. Keďže Siemens Österreich a KEG podrobne nespochybňovali zistenie, podľa ktorého sa ich dcérske spoločnosti zúčastnili na vyhotovení dohody GQ, toto tvrdenie sa musí zamietnuť.
- 217 V druhom rade Siemens Österreich a KEG tvrdia, že podnik VA Tech bol uvedený do omylu ostatnými členmi kartelu v tom zmysle, že v decembri 2000 ho nechali v domnienke, že kartel skončil, a tiež v tom zmysle, že počas druhej fázy jeho účasti na karteli ostatní účastníci kartelu prerokúvali projekty RIP bez jeho vedomia.
- 218 V tomto ohľade stačí konštatovať, že skutočnosť, že podnik VA Tech, ktorého účasť na karteli, teda na porušení veľmi závažnej povahy, ako sa pripomína v bode 211 vyššie, bola z právneho hľadiska dostatočne preukázaná Komisiou, bol uvedený do omylu ostatnými účastníkmi tohto kartelu, ktorí sa pokúsili získať ďalšie výhody k výhodám, ktoré pre nich už vyplývali z uvedeného kartelu, nemôže viesť k tomu, aby sa

správanie tohto podniku považovalo za menej závažné. Z tohto dôvodu takéto skutočnosti nemôžu predstavovať poľahčujúcu okolnosť a najmä nepreukazujú výlučne pasívnu a nasledovateľskú úlohu uvedeného podniku v rámci kartelu.

— O uplatnení oznámenia o spolupráci

- ²¹⁹ Podľa judikatúry je základom na zníženie pokút v prípade spolupráce podnikov podieľajúcich sa na porušeníach práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže domnienka, podľa ktorej takéto spolupráca uľahčuje úlohu Komisie, ktorej cieľom je preukázanie existencie porušenia, prípadne dosiahnutie jeho ukončenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 399; rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, BPB de Eendracht/Komisia, T-311/94, Zb. s. II-1129, bod 325; Finnboard/Komisia, T-338/94, Zb. s. II-1617, bod 363, a Mayr-Melnhof/Komisia, T-347/94, Zb. s. II-1751, bod 330).
- ²²⁰ Ako je to uvedené v bode 29 oznámenia o spolupráci, toto oznámenie vyvolalo legitímne očakávania, o ktoré sa opierajú podniky, ktoré chcú informovať Komisiu o existencii kartelu. So zreteľom na legitímnu dôveru, ktorú podniky majúce záujem spolupracovať s Komisiou mohli vyvodzovať z tohto oznámenia, je Komisia povinná postupovať v súlade s ním pri posudzovaní spolupráce spoločností Siemens Österreich a KEG na účely stanovenia výšky im ukladanej pokuty (pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2006, Daiichi Pharmaceutical/Komisia, T-26/02, Zb. s. II-713, bod 147 a tam citovanú judikatúru).

- 221 V medziach vytýčených uvedeným oznámením o spolupráci však Komisia disponuje širokou mierou voľnej úvahy pri hodnotení, či dôkazy predložené určitým podnikom majú alebo nemajú pridanú hodnotu v zmysle bodu 22 uvedeného oznámenia a či je na základe tejto skutočnosti opodstatnené priznať podniku zníženie pokuty na základe tohto oznámenia (pozri analogicky rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 219 vyššie, body 393 a 394, a rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. decembra 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a i./Komisia, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Zb. s. II-5169, bod 532). Toto hodnotenie je predmetom podrobného súdneho preskúmania.
- 222 V tomto ohľade je potrebné poukázať na to, že Siemens Österreich a KEG z právneho hľadiska dostatočne nepreukázali, že ich prispenie malo značnú pridanú hodnotu vo vzťahu k dôkazom, ktoré Komisia už mala v zmysle bodu 21 oznámenia o spolupráci. Práve uvedeným žalobkyniam totiž prislúcha, aby konkrétne uviedli, ktoré z informácií nimi predložených Komisii zjednodušili úlohu tejto inštitúcie spočívajúcu v preukázaní predmetných skutkových okolností a v čom.
- 223 V prejednávanej veci Siemens Österreich a KEG tvrdia, že pokiaľ ide o obdobie od októbra 2002 do marca 2004, skupina VA Tech vyhotovila zoznamy projektov RIP a stretnutí, ktoré podrobne uvádzali, na ktorých stretnutiach sa VAS a jej dcérske spoločnosti zúčastnili a ktoré konkrétne projekty RIP boli prerokované. Skutočnosť, že tieto údaje pomohli Komisii preukázať spáchanie porušenia podnikom VA Tech a ďalšími podnikmi vyplýva z toho, že Komisia prebrala celé state opisu skutkového stavu uskutočneného skupinou VA Tech napríklad v odôvodnení č. 163 napadnutého rozhodnutia.
- 224 Komisia, ktorá nepopiera, že použila informácie poskytnuté skupinou VA Tech, však v odôvodneniach č. 539, 541 a 542 napadnutého rozhodnutia konštatovala, že celkovo už vedela o týchto skutočnostiach a že skupina VA Tech teda neposkytla dôkazy,

ktoré by posilnili jej schopnosť preukázať dotknuté skutkové okolnosti. Komisia tiež zohľadnila skutočnosť, že skupina VA Tech popierala určité skutočnosti, ktoré Komisia považovala za preukázané, a že vydala protichodné vyhlásenia, čo neuľahčilo závery Komisie.

225 Z preštudovania odôvodnenia č 163 napadnutého rozhodnutia, jedinej časti napadnutého rozhodnutia označenej spoločnosťami Siemens Österreich a KEG, že v nej Komisia vychádzala z informácií predložených skupinou VA Tech, vyplýva, že tvrdenie, podľa ktorého Komisia prebrala „celé state opisu skutkového stavu uskutočneného“ skupinou VA Tech, je prehnané. Jedinou okolnosťou, pre ktorú Komisia výslovne odkázala na vyhlásenie na základe oznámenia o spolupráci predložené skupinou VA Tech, je to, že viacero balíkov projektov RIP v Európe a mimo nej bolo predmetom rokovaní v období od októbra 2002 do februára 2004. Aj za predpokladu, že by tvrdenie žalobkyní, podľa ktorého práve prostredníctvom nich mala Komisia po prvýkrát prístup k rozlišovaniu od roku 2002 medzi európskymi balíkmi označovanými „EP“ a ostatnými balíkmi označovanými „P“, bolo dôvodné, pridanú hodnotu tejto informácie nemožno kvalifikovať ako značnú v zmysle bodu 21 oznámenia o spolupráci.

226 Siemens Österreich a KEG neuviedli, v akom rozsahu dôkazy spochybňované Komisiou posilnili jej schopnosť preukázať skutkové okolnosti, ani neoznačili ďalšie dôkazy, ktoré predložili Komisii, ktoré by posilnili túto jej schopnosť.

227 Z toho vyplýva, že vzhľadom na voľnú úvahu priznanú Komisii na základe judikatúry citovanej v bode 221 vyššie, jej nemožno vytykať, že protiprávne odmietla priznať spoločnostiam Siemens Österreich a KEG zníženie im uloženej pokuty.

228 Preto je potrebné túto výhradu zamietnuť.

B — O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení základných formálnych náležitostí a konkrétne práva žalobkýň na výsluch svedka svedčiaceho v ich neprospech vyplývajúceho z článku 6 ods. 3 písm. d) EDLP a práva na spravodlivý proces

Tvrdenia účastníkov konania

229 Žalobkyne v podstate tvrdia, že Komisia porušila ich právo na výsluch svedka svedčiaceho v ich neprospech, ktoré patrí medzi procesné záruky vyplývajúce z článku 6 ods. 3 písm. d) EDLP a z práva na spravodlivý proces. Na účely zistenia, že podnik VA Tech sa opätovne začal zúčastňovať na porušení prostredníctvom VAS od 1. apríla 2002, Komisia totiž vychádzala z vyhlásení pána M., hlavného svedka spoločnosti ABB, pričom nerešpektovala ich právo ešte predtým vypočuť alebo nechať vypočuť svedka svedčiaceho v ich neprospech. Táto procesná záruka je o to významnejšia, že dotknutý svedok má v prejednávanej veci subjektívny záujem na tom, aby boli žalobkyne prísne sankcionované, že samotný konkurenčný podnik, ktorý zastupuje, je oslobodený od zaplatenia pokuty na základe uplatnenia oznámenia o spolupráci a že článok 19 nariadenia č. 1/2003 ho v každom prípade nenúti povedať pravdu.

230 Žalobkyne zdôrazňujú, že tieto zásady sa uplatňujú na konania pred Komisiou v oblasti kartelov, aj keď toto konanie nie je trestným konaním pred súdnym orgánom, keďže sa uznáva, že pokuty v zmysle článku 23 nariadenia č. 1/2003 majú v širšom

zmysle právnú povahu trestu. V žiadnom prípade však túto nezákonnosť nemožno napraviť vypočutím uvedeného svedka na Všeobecnom súde.

231 Komisia namieta proti tvrdeniam žalobkýň.

Posúdenie Všeobecným súdom

232 Podľa ustálenej judikatúry tvoria základné práva neoddeliteľnú súčasť všeobecných právnych zásad, ktorých dodržiavanie zabezpečujú súdy Spoločenstva (stanovisko Súdneho dvora 2/94 z 28. marca 1996, Zb. s. I-1759, bod 33, a rozsudok Súdneho dvora z 29. mája 1997, Kremzow, C-299/95, Zb. s. I-2629, bod 14). Na tieto účely sa Súdny dvor a Všeobecný súd inšpirujú ústavnými tradíciami spoločnými pre členské štáty, ako aj usmerneniami, ktoré vyplývajú z medzinárodných nástrojov ochrany ľudských práv, na ktorých tvorbe členské štáty spolupracovali alebo ku ktorým pristúpili. Zvláštny význam prináleží v tejto súvislosti EDLP (rozsudky Súdneho dvora z 15. mája 1986, Johnston, 222/84, Zb. s. 1651, bod 18, a Kremzow, už citovaný, bod 14). Okrem toho podľa článku 6 ods. 2 EÚ Únia rešpektuje základné ľudské práva, ktoré zaručuje EDLP a ktoré vyplývajú z ústavných tradícií členských štátov ako základných princípov práva Spoločenstva.

233 Preto je potrebné v duchu týchto skutočností preskúmať, či Komisia porušila takú základnú zásadu právneho poriadku Spoločenstva, akou je rešpektovanie práv na obranu (rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisia, 322/81, Zb. s. 3461, bod 7) tým, že žalobkyniam neponúkla možnosť priamo vypočuť svedka pána M.

²³⁴ V tomto ohľade je potrebné uviesť, že podľa ustálenej judikatúry si táto zásada vyžaduje, aby sa podnikom a združeniam podnikov dotknutým vyšetrovaním Komisie v oblasti hospodárskej súťaže už v štádiu správneho konania umožnilo účinne uviesť ich stanovisko k skutočnosti a relevantnosti skutkových okolností, výhrad a okolností uvádzaných Komisiou (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Avebe/Komisia, T-314/01, Zb. s. II-3085, bod 49 a tam citovanú judikatúru). Uvedená zásada však naopak nevyžaduje, aby sa týmto podnikom poskytla v rámci správneho konania možnosť vlastného vypočutia svedkov vypočutých Komisiou (pozri v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 52 vyššie, bod 200).

²³⁵ Preto je potrebné zamietnuť druhý žalobný dôvod predložený žalobkyňami.

II — *O návrhoch na zmenu*

²³⁶ Ako vyplýva z bodov 65 až 72 vyššie, článok 1 napadnutého rozhodnutia sa musí zrušiť v časti, v ktorej konštatuje, že žalobkyne sa zúčastnili na porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP v období od 1. apríla do 30. júna 2002. Pre všetky žalobkyne z toho vyplýva zníženie dĺžky porušenia o tri mesiace oproti dĺžke porušenia konštatovanej v napadnutom rozhodnutí.

²³⁷ Navyše, ako vyplýva z bodov 137 až 167 vyššie, článok 2 napadnutého rozhodnutia sa musí zrušiť, pokiaľ ide o výpočet sumy pokuty, ktorá sa má uložiť spoločnostiam SEHV a Magrini, a tiež pokiaľ ide o stanovenie súm, ktoré majú solidárne zaplatiť žalobkyne.

- 238 V tomto ohľade je potrebné pripomenúť, že keďže preskúmanie žalobných dôvodov predložených určitým podnikom proti zákonnosti rozhodnutia Komisie, ktorým sa mu ukladá pokuta za porušenia predpisov Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, je namieste, aby Všeobecný súd preskúmal, či musí pri uplatnení svojej neobmedzenej právomoci zmeniť napadnuté rozhodnutie (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia, T-59/02, Zb. p II-3627, bod 443).
- 239 Žalobkyne navrhli, aby Všeobecný súd znížil pokutu, ktorá im bola uložená, na sumu neprevyšujúcu 1 980 000 eur v prípade spoločností Siemens Österreich a KEG, 1 100 000 eur v prípade spoločností Reyrolle a Magrini a 2 750 000 v prípade spoločnosti SEHV.

A — O pokutách uložených spoločnostiam SEHV a Magrini

- 240 Všeobecný súd sa domnieva, že je potrebné zmeniť napadnuté rozhodnutie v časti týkajúcej sa výpočtu súm pokút uložených spoločnostiam SEHV a Magrini a v časti týkajúcej sa stanovenia súm, ktoré majú zaplatiť solidárne spolu s ostatnými spoločnosťami, s ktorými tvorili podnik v zmysle práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže počas trvania ich účasti na karteli.
- 241 Tak Komisia, ako aj žalobkyne vo svojich písomných vyhláseniach a/alebo na pojednávaní tvrdili, že v prejednávanej veci existovalo viacero možností pre výpočet súm pokút. V tomto ohľade je potrebné zohľadniť rôzne skutočnosti. V prvom rade zodpovednosť, ktorú nesie spoločnosť z dôvodu svojej účasti na porušení, by sa mala v zásade prejavovať v podobe jedinej pokuty vypočítanej vzhľadom na všetky obdobia, počas ktorých sa zúčastnila na porušení. V druhom rade by sa pokuty rôznych spoločností, ktoré boli súčasťou toho istého podniku počas trvania porušenia, mali vypočítavať v závislosti od hospodárskej sily tohto podniku v poslednom úplnom roku účasti na porušení, aby sa zaručil dostatočne odstrašujúci účinok pokuty. V treťom rade však za

predpokladu, že tak ako v prejednávanej veci určité podniky boli postupne súčasťou dvoch rôznych podnikov, ktorým boli navyše uložené rôzne východiskové sumy pre ich pokuty, je potrebné uložiť týmto spoločnostiam pokutu zloženú z dvoch rôznych súm za každé obdobie, počas ktorého boli súčasťou týchto dvoch podnikov, aby sa umožnilo stanoviť vhodným spôsobom sumy, ktoré majú solidárne zaplatiť spoločnosti, ktorým možno pripísať porušenie.

²⁴² Preto je potrebné stanoviť pre SEHV a Magrini pokutu zloženú z dvoch samostatných súm pre každé z období porušenia, počas ktorých boli ovládané buď spoločnosťou Schneider Electric, alebo spoločnosťou VA Technologie.

²⁴³ Pokiaľ ide o obdobie od 1. júla 2002 do 11. mája 2004, počas ktorého boli SEHV a Magrini ovládané spoločnosťou VA Technologie, Komisia v napadnutom rozhodnutí stanovila pre pokutu podniku VA Tech východiskovú sumu 9 000 000 eur. Ako vyplýva z bodov 122 až 136 a 203 vyššie, tvrdenia žalobkyní neumožňujú spochybníť túto sumu.

²⁴⁴ Z odôvodnenia č 492 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že z dôvodu dĺžky trvania porušenia Komisia v súlade s usmerneniami zvýšila východiskovú sumu pokuty o 10 % za každý celý rok porušenia a o 5 % za každé ďalšie obdobie trvajúce šesť mesiacov a viac, ale menej ako jeden rok. Východisková suma 9 000 000 eur stanovená pre pokutu podniku VA Tech sa teda musí zvýšiť o 15 %, aby sa zohľadnila dĺžka trvania jeden rok a šesť mesiacov týkajúca sa obdobia od 1. júla 2002 do 11. mája 2004, čo

vedie k základnej sume pokuty 10 350 000 eur (9 000 000 + 1 350 000) pre pokutu podniku VA Tech, ktorá vzhľadom na neexistenciu poľahčujúcich a priťažujúcich okolností zodpovedá sume pokuty.

²⁴⁵ Túto pokutu musia solidárne zaplatiť spoločnosti Reyrolle, Siemens Österreich a KEG, SEHV a Magrini, ktoré počas uvedeného obdobia tvorili podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže Spoločenstva. V súlade s úvahami uvedenými v bodoch 158 a 159 vyššie každý zo spoludlžníkov v ich vzájomnom vzťahu znáša pätinu zo sumy 10 350 000 eur.

²⁴⁶ Pokiaľ ide o pokutu za obdobie od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000, počas ktorého boli SEHV a Magrini súčasťou skupiny Schneider, Komisia stanovila v napadnutom rozhodnutí pre podnik Schneider východiskovú sumu pokuty 3 600 000 eur. Ako sa konštatovalo v bodoch 176 až 179 vyššie, tvrdenia spoločností SEHV a Magrini neumožňujú spochybníť túto sumu. V súlade s usmerneniami sa táto východisková suma pokuty musí zvýšiť o 125 %, aby sa zohľadnila dĺžka trvania uvedeného obdobia dvanásť rokov a sedem mesiacov, čo vedie k základnej sume pokuty 8 100 000 eur (3 600 000 + 4 500 000) pre podnik Schneider, ktorá vzhľadom na neexistenciu poľahčujúcich a priťažujúcich okolností zodpovedá sume pokuty.

²⁴⁷ Túto pokutu musia solidárne zaplatiť Schneider Electric, SEHV a Magrini, ktoré tvorili počas uvedeného obdobia podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže Spoločenstva. V súlade so zásadou uvedenou v bode 158 vyššie každý zo solidárnych spoludlžníkov v ich vzájomnom vzťahu znáša tretinu zo sumy 8 100 000 eur.

- 248 V tomto ohľade je potrebné v prvom rade spresniť, že celková suma pokuty uloženej spoločnosti Schneider Electric ostáva nezmenená v pomere k pokute stanovenej v napadnutom rozhodnutí. Navyše rozdelenie súm tejto pokuty, ktoré sa majú zaplatiť solidárne, je pre Schneider Electric výhodnejšie než rozdelenie stanovené v napadnutom rozhodnutí. Za týchto okolností skutočnosť, že spoločnosť Schneider Electric nebola vypočítaná, nie je prekážkou zmeny napadnutého rozhodnutia spôsobom uvedeným v predchádzajúcom bode.
- 249 V druhom rade Všeobecný súd nepovažuje za vhodné prikloniť sa k úvahe ponúknuťej Komisiou na účely odôvodnenia jej výberu v napadnutom rozhodnutí, aby SEHV a Magrini znášali len časť pokuty podniku Schneider zodpovedajúcu zvýšeniu na základe dĺžky trvania porušenia.
- 250 Odsúdenie spoločnosti Schneider Electric na zaplatenie sumy, na zaplatenie ktorej neboli zaviazané spoločnosti SEHV a Magrini, si vyžaduje, aby jej Komisia adresovala ďalšiu výhradu, ktorá buď ide nad rámec účasti jej (bývalých) dcérskych spoločností SEHV a Magrini na karteli, alebo sa týka dlhšieho obdobia účasti na karteli.
- 251 V napadnutom rozhodnutí však nemožno hovoriť o takejto ďalšej výhrade. Komisia síce v bode 29 dupliky vo veci T-124/07 uviedla, že je „v zásade legitímne uložiť [spoločnosti] Schneider [Electric] individuálnu pokutu za jej individuálne správanie“. Ani v napadnutom rozhodnutí, ani vo svojich písomných vyjadreniach pred Všeobecným súdom však neuviedla, v čom spočíva toto individuálne správanie spoločnosti Schneider Electric a v akom rozsahu je toto správanie odlišné od správania, za ktoré bola voči nej vyvedená zodpovednosť za účasť jej (bývalých) dcérskych spoločností na karteli. Navyše Komisia samotná vo svojej odpovedi na písomné otázky Všeobecného súdu uviedla, že tento pojem „individuálneho správania“ nemožno chápať v tom zmysle, že

by spoločnosti Schneider Electric vytýkala správania, ktoré by šli nad rámec skutočností vytýkaných spoločnostiam SEHV a Magrini. Nakoniec Komisia v odôvodnení č. 423 napadnutého rozhodnutia bez akejkoľvek výhrady uviedla, že zamýšľa uznať Schneider Electric, SEHV a Magrini za solidárne zodpovedné za porušenie v období od 15. apríla 1988 do 13. decembra 2000.

- 252 Z toho vyplýva, že Schneider Electric ako materská spoločnosť na jednej strane a SEHV a Magrini ako dcérske spoločnosti na strane druhej, ktoré spolu tvorili podnik Schneider, musia byť v zásade uznané za zodpovedné za zaplatenie rovnakej sumy, a to výlučne s výhradou existencie priťažujúcich alebo poľahčujúcich okolností, ktoré by sa týkali len jednej z týchto spoločností, nie však ostatných. Je nesporné, že takéto okolnosti v prejednáwanej veci neexistujú, ani pokiaľ ide o Schneider Electric, ani pokiaľ ide o SEHV a Magrini.
- 253 Vo svojej odpovedi na písomné otázky Všeobecného súdu Komisia tiež uviedla, že obmedzila solidárnu zodpovednosť Schneider Electric a jej bývalých dcérskych spoločností na časť sumy pokuty zodpovedajúcej zvýšeniu na základe dĺžky trvania porušenia s cieľom zabrániť, aby SEHV a Magrini vzhľadom na to, že ich obrat bol zohľadnený na účely výpočtu východiskovej sumy tak pre podnik VA Tech, ako aj pre podnik Schneider, nemuseli platiť dvakrát východiskovú sumu pokuty. Suma pokuty uloženej spoločnostiam SEHV a Magrini, konkrétne 22 050 000 eur, totiž už zahŕňa východiskovú sumu 9 000 000 eur, ktorá okrem iného zohľadňuje ich obrat. Bolo by preto nespravodlivé, keby sa im uložilo zaplatiť solidárne navyše východiskovú sumu pokuty podniku Schneider, konkrétne 3 600 000 eur, založenú na tom istom obrate.
- 254 Všeobecný súd sa domnieva, že vzhľadom na to, že článok 2 napadnutého rozhodnutia sa zrušuje v časti týkajúcej sa výpočtu sumy pokút, ktoré sa majú uložiť spoločnostiam SEHV a Magrini, nie je potrebné skúmať relevantnosť odôvodnenia predloženého

Komisiou. Toto odôvodnenie sa totiž týka pokút uložených v napadnutom rozhodnutí, pre ktoré bol charakteristický prístup, podľa ktorého sa sumy pokuty spoločnosti SEHV a pokuty spoločnosti Magrini mali vypočítavať na základe jednotnej východiskovej sumy pre celú dĺžku trvania ich účasti na karteli bez zohľadnenia skutočnosti, že tieto dve spoločnosti boli postupne súčasťou dvoch rôznych podnikov. Po zmene Všeobecným súdom pokuta spoločnostiam SEHV a Magrini vyplýva zo samostatného výpočtu pre každé z období, počas ktorých patrili podniku Schneider a podniku VA Tech. Za týchto okolností nie sú východiskové sumy pokút za to isté obdobie uložené dvakrát.

255 Navyše východisková suma pokutu je len jednou z veličín v algoritme uplatňovanom pre stanovenie základnej sumy tejto pokuty uplatňujúcej sa na určitý podnik, sama osebe však nie je oddeliteľná od pokuty. Naopak základná suma pokuty sa musí považovať za nedeliteľnú sumu vo vzťahu ku kolektívnej zodpovednosti, ktorú nesú rôzne zložky dotknutého podniku, takže s východiskovou sumou tejto pokuty sa vzhľadom na solidárnu zodpovednosť nemôže zaobchádzať inak než so zvýšením pokuty na základe dĺžky trvania porušenia, a to na rozdiel od násobiteľov uplatnených na účely zohľadnenia prirážajúcich alebo poľahčujúcich okolností, pričom tieto násobitele majú vplyv len na pokuty spoločností, vo vzťahu ku ktorým existujú takéto okolnosti alebo ktorým možno takéto okolnosti pripísať (pozri bod 251 vyššie).

256 Preto sú SEHV, Magrini a Schneider Electric povinné zaplatiť solidárne pokutu 8 100 000 eur, ktorá im je uložená z dôvodu ich účasti na karteli počas obdobia do 13. marca 2001, počas ktorého boli súčasťou toho istého podniku.

257 Spoločnostiam SEHV a Magrini sa teda ukladá celková pokuta 18 450 000 eur.

B — *O pokutách uložených spoločnostiam Reyrolle, Siemens Österreich a KEG*

- 258 Všeobecný súd sa domnieva, že je potrebné zmeniť napadnuté rozhodnutie, pokiaľ ide o výpočet súm pokút uložených spoločnostiam Siemens Österreich, KEG a Reyrolle a pokiaľ ide o sumy, ktoré majú solidárne zaplatiť tieto spoločnosti a ďalšie spoločnosti, s ktorými tvorili podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže Spoločenstva počas trvania ich účasti na karteli.
- 259 Ako vyplýva z odôvodnení č. 506 a 507 napadnutého rozhodnutia, Komisia jednak uznala Reyrolle za zodpovednú za porušenie trvajúce štrnásť rokov a deväť mesiacov a jednak Siemens Österreich a KEG za zodpovedné za porušenie trvajúce štyri roky a štyri mesiace.
- 260 Z tohto dôvodu sa článok 1 napadnutého rozhodnutia, ako vyplýva z bodu 72 vyššie, musí zrušiť v tom rozsahu, v akom v ňom Komisia konštatovala, že žalobkyne sa dopustili porušenia v období od 1. apríla a 30. júna 2002, a zároveň sa dĺžka trvania porušenia, ktoré sa im vytýka, musí znížiť o tri mesiace, čo ju znižuje na štrnásť rokov a šesť mesiacov v prípade spoločnosti Reyrolle a na štyri roky a jeden mesiac v prípade spoločností Siemens Österreich a KEG.
- 261 Usmernenia stanovujú zvýšenie pokuty o 10 % za každý celý rok porušenia a o 5 % za každé ďalšie obdobie trvajúce šesť a viac mesiacov, ale menej než jeden rok. Preto zníženie dĺžky trvania porušenia o tri mesiace pre Reyrolle, Siemens Österreich a KEG nevedie k zníženiu na ne uplatneného zvýšenia pokuty na základe dĺžky trvania porušenia. Zvýšenie totiž ostane na úrovni 145 % v prípade spoločnosti Reyrolle a 40 % v prípade spoločností Siemens Österreich a KEG. Z toho vyplýva, že základné sumy

ich pokút, ktoré pri neexistencii priťažujúcich a poľahčujúcich okolností zodpovedajú sumám ich pokút, ostávajú nezmenené v sumách 22 050 000 eur a 12 600 000 eur.

- 262 V súlade so zisteniami uskutočnenými Komisiou v odôvodnení č. 468 napadnutého rozhodnutia a vzhľadom jednak na skrátenie trvania porušenia o tri mesiace pre všetky žalobkyne a jednak na výpočet sumy pokuty spoločnostiam SEHV a Magrini uvedený v bode 243 vyššie musia z pokuty vo výške 22 050 000 eur uloženej spoločnosti Reyrolle prvú sumu 10 350 000 eur zaplatiť solidárne Siemens Österreich, KEG, SEHV a Magrini. Ako bolo uvedené v bode 244 vyššie, každý zo spoludlžníkov v ich vzájomnom vzťahu musí znášať jednu pätinu sumy 10 350 000 eur.
- 263 Navyše z pokuty vo výške 22 050 000 eur uloženej spoločnosti Reyrolle musia druhú sumu 2 250 000 eur solidárne zaplatiť Siemens Österreich a KEG. V súlade s úvahami uvedenými v bodoch 158 a 159 vyššie každý zo spoludlžníkov v ich vzájomnom vzťahu musí znášať jednu tretinu tejto sumy.
- 264 Nakoniec z celkovej pokuty vo výške 22 050 000 eur uloženej spoločnosti Reyrolle musí Reyrolle samotná znášať sumu 9 450 000 eur.
- 265 V zostávajúcej časti je potrebné návrhy na zmenu napadnutého rozhodnutia zamietnuť.

O trovách

- 266 Podľa článku 87 ods. 3 rokovacieho poriadku môže Všeobecný súd rozdeliť náhradu trov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania, ak účastníci konania mali úspech len v časti predmetu konania.
- 267 Keďže sa vo veci T-122/07 čiastočne vyhovel žalobe, bude spravodlivým posúdením okolností prípadu rozhodnutie, že Komisia znáša desatinu vlastných trov konania a je povinná nahradiť desatinu trov konania spoločností Siemens Österreich a KEG. Siemens Österreich a KEG znášajú deväť desatín svojich vlastných trov konania a sú povinné nahradiť deväť desatín trov konania Komisie.
- 268 Keďže sa vo veci T-123/07 čiastočne vyhovel žalobe, bude spravodlivým posúdením okolností prípadu rozhodnutie, že Komisia znáša desatinu vlastných trov konania a je povinná nahradiť desatinu trov konania spoločnosti Reyrolle. Reyrolle znáša deväť desatín svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť deväť desatín trov konania Komisie.
- 269 Keďže sa vo veci T-124/07 čiastočne vyhovel žalobe, bude spravodlivým posúdením okolností prípadu rozhodnutie, že Komisia znáša pätinu vlastných trov konania a je povinná nahradiť pätinu trov konania spoločností SEHV a Magrini. SEHV a Magrini znášajú štyri pätiny svojich vlastných trov konania a sú povinné nahradiť štyri pätiny trov konania Komisie.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (druhá komora)

rozhodol a vyhlásil:

- 1. Článok 1 písm. m), p), q), r) a t) rozhodnutia Komisie K(2006) 6762 v konečnom znení z 24. januára 2007 o začatí konania podľa článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/F/38.899 – Rozvádzače izolované plynom) sa zrušuje v časti, v ktorej v ňom Komisia konštatovala, že Siemens AG Österreich, VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, Siemens Transmission & Distribution Ltd, Siemens Transmission & Distribution SA a Nuova Magrini Galileo SpA sa dopustili porušenia v období od 1. apríla do 30. júna 2002.**
- 2. Článok 2 písm. j), k) a l) rozhodnutia K(2006) 6762 v konečnom znení sa zrušuje.**
- 3. Za porušenia konštatované v článku 1 písm. m), p), q), r) a t) rozhodnutia K(2006) 6762 v konečnom znení sa ukladajú tieto pokuty:**

— **Siemens Transmission & Distribution SA a Nuova Magrini Galileo solidárne so spoločnosťou Schneider Electric SA: 8 100 000 eur,**

- **Siemens Transmission & Distribution Ltd solidárne so spoločnosťami Siemens AG Österreich, VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, Siemens Transmission & Distribution SA a Nuova Magrini Galileo: 10 350 000 eur,**

- **Siemens Transmission & Distribution Ltd, solidárne so spoločnosťami Siemens AG Österreich a VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG: 2 250 000 eur,**

- **Siemens Transmission & Distribution Ltd: 9 450 000 eur.**

4. V zostávajúcej časti sa žaloby zamietajú.

5. Vo veci T-122/07 Európska komisia znáša desatinu vlastných trov konania a je povinná nahradiť desatinu trov konania spoločností Siemens AG Österreich a VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG. Siemens AG Österreich a VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG znášajú deväť desatín svojich vlastných trov konania a sú povinné nahradiť deväť desatín trov konania Komisie.

6. Vo veci T-123/07 Európska komisia znáša desatinu vlastných trov konania a je povinná nahradiť desatinu trov konania spoločnosti Siemens Transmission & Distribution Ltd. Siemens Transmission & Distribution Ltd znáša deväť desatín svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť deväť desatín trov konania Komisie.

7. **Vo veci T-124/07 Európska komisia znáša päťtinu vlastných trov konania a je povinná nahradiť päťtinu trov konania spoločností Siemens Transmission & Distribution SA a Nuova Magrini Galileo. Siemens Transmission & Distribution SA a Nuova Magrini Galileo znášajú štyri päťtiny svojich vlastných trov konania a sú povinné nahradiť štyri päťtiny trov konania Komisie.**

Pelikánová

Jürimäe

Soldevila Fragoso

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 3. marca 2011.

Podpisy

Obsah

Okolnosti predchádzajúce sporu	II - 809
I — Žalobkyne a skupina VA Tech	II - 809
II — RIP a konanie pred podaním žaloby	II - 810
III — Napadnuté rozhodnutie	II - 812
Konanie a návrhy účastníkov konania	II - 815
Právny stav	II - 818
I — O návrhoch na zrušenie	II - 818
A — O prvom žalobnom dôvode založenom na porušení článku 81 ES, článku 53 ods. 1 Dohody o EHP a niektorých ustanovení nariadenia č. 1/2003	II - 818
1. O časti žalobného dôvodu založenej na neexistencii dôkazov o uvádzanom porušení	II - 819
a) Tvrdenia účastníkov konania	II - 819
b) Posúdenie Všeobecným súdom	II - 820
2. O časti prvého žalobného dôvodu založenej na nesprávnom posúdení dĺžky trvania údajného porušenia	II - 822
a) O dátume, keď žalobkyne prerušili svoju účasť na poru- šení	II - 823
Tvrdenia účastníkov konania	II - 823
Posúdenie Všeobecným súdom	II - 824
	II - 899

b)	O dátume, keď sa podnik VA Tech opätovne začal zúčastňovať na porušení	II - 828
	Tvrdenia účastníkov konania	II - 828
	Posúdenie Všeobecným súdom	II - 829
c)	O dátume skončenia porušenia	II - 832
	Tvrdenia účastníkov konania	II - 832
	Posúdenie Všeobecným súdom	II - 832
3.	O časti žalobného dôvodu založenej na premlčaní údajného porušenia za obdobie predchádzajúce 16. júlu 1998	II - 835
a)	Tvrdenia účastníkov konania	II - 835
b)	Posúdenie Všeobecným súdom	II - 836
4.	O časti žalobného dôvodu založenej na neprimeranej výške uložených pokút	II - 840
a)	O prvých štyroch výhradách založených v podstate na tom, že Komisia nesprávne uplatnila pojem podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže Spoločenstva	II - 841
	Tvrdenia účastníkov konania	II - 841
	Posúdenie Všeobecným súdom	II - 847
	— O zásade individuality trestov a sankcií	II - 847
	— O rôznych spoločnostiach, ktorým možno pripísať správanie podnikov zúčastňujúcich sa na karteli a uplatniť na ne predpisy z oblasti solídneho platenia pokút	II - 853

— O absencii zohľadnenia osobitných okolností vlastných spoločnostiam Reyrolle, SEHV a Magrini pri uplatnení východiskovej sumy pokuty podniku VA Tech na tieto spoločnosti	II - 864
— O zvýšení pokuty z dôvodu dĺžky trvania porušenia	II - 868
— O hornej hranici 10% obratu	II - 870
b) O piatej výhrade založenej na skutočnosti, že Komisia nesprávne uznala za zodpovednú nielen materskú spoločnosť Reyrolle, ale aj Reyrolle samotnú	II - 873
Tvrdenia účastníkov konania	II - 873
Posúdenie Všeobecným súdom	II - 873
c) O šiestej výhrade založenej na porušení zásady ne bis in idem	II - 874
Tvrdenia účastníkov konania	II - 874
Posúdenie Všeobecným súdom	II - 875
d) O siedmej výhrade založenej na neexistencii zníženia pokuty	II - 877
Tvrdenia účastníkov konania	II - 877
Posúdenie Všeobecným súdom	II - 878
— O poľahčujúcich okolnostiach	II - 878
— O uplatnení oznámenia o spolupráci	II - 881
B — O druhom žalobnom dôvode založenom na porušení základných formálnych náležitostí a konkrétne práva žalobkyň na výsluch svedka svedčiaceho v ich neprospech vyplývajúceho z článku 6 ods. 3 písm. d) EDLP a práva na spravodlivý proces	II - 884
Tvrdenia účastníkov konania	II - 884
Posúdenie Všeobecným súdom	II - 885

II — O návrhoch na zmenu	II - 886
A — O pokutách uložených spoločnosťami SEHV a Magrini	II - 887
B — O pokutách uložených spoločnosťami Reyrolle, Siemens Österreich a KEG	II - 893
O trovách	II - 895